

Anna Niemi

SAHARAN AAVIKOLTA NOVELLIKAHVILAAN

Yleisten kirjastojen oheistapahtumien kartoitus

SAHARAN AAVIKOLTA NOVELLIKAHVILAAN

Yleisten kirjastojen oheistapahtumien kartoitus

Anna Niemi
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Kirjasto- ja tietopalvelun ko
Oulun seudun ammattikorkea-
koulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Anna Niemi

Työn nimi: Saharan aavikolta Novellikahvilaan: yleisten kirjastojen oheistapahtumien kartoitus

Työn ohjaaja: Pirjo Tuomi

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2013

Sivumäärä: 49+2

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Suomen yleisten kirjastojen järjestämiä tapahtumia. Tavoitteena oli tarjota kirjastoille inspiraation lähde tapahtumatuotannon avuksi, ja pohtia kirjastojen roolia ja tehtäviä, sekä niiden muutosta. Työn toimeksiantajana toimii Suomen kirjastoseura.

Kirjastoja ympäröivän yhteiskunnan muuttuminen tietotekniikkapainotteisemmaksi asettaa kirjastot uusien haasteiden eteen: mitä tarjota Spotifyn ja Googlen maailmassa eläville asiakkaille, kuinka turvata uusien asiakkuuksien syntyminen ja perustella olemassaolonsa päättäjille. Vastauksia haasteisiin etsitään kirjaston roolien uudelleenmäärittelystä ja ydintehtävien pohtimisesta. Äärimmäiset ratkaisut muutosten aiheuttamiin ongelmiin ovat tiukka pitäytyminen perinteisissä kirjaston tehtävissä, tiedon ja viihteen välittämisessä ja järjestämisessä, ja toisaalta uudet palvelumuodot, joilla ei ole juurikaan tekemistä perinteisen kirjasto- ja tietopalvelun kanssa. Kirjastoammattilaisten kesken käydään vilkasta keskustelua kirjastojen roolista, ja kenties tulevaisuudessa syntyy sekä kirjastojen henkilökuntaa että asiakkaita tyydyttävä kompromissi ääripäiden välille.

Kartoitusta varten koottiin tietoja kirjastojen järjestämistä yleisötapahtumista kyselyllä, jossa pyydettiin kertomaan muun muassa tapahtuman sisällöstä, markkinoinnista ja tarkoituksesta. Vastauksia kyselyyn tuli noin 20 eri kirjastosta ja tapahtumia niissä esiteltiin yli 140. Vastauksissa esitellyt tilaisuudet vaihtelivat satutunneista monipäiväisiin tapahtumakokonaisuuksiin, kirjamyynneistä lautapeli-iltoihin ja käsityötuokioihin. Monet tapahtumista oli järjestetty yhteistyössä jonkin toisen tahon kanssa.

Avainsanat: kirjastot, rooli, tehtävät, tapahtumatuotanto, yleisötapahtumat

ABSTRACT

Oulun University of Applied Sciences
Library and Information Services

Author: Anna Niemi

Title of thesis: From the deserts of Sahara to Short story café: Public events in public libraries

Supervisor: Pirjo Tuomi

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2013

Number of pages: 49+2

This thesis examines public events organized by the public libraries in Finland. Its purpose is to offer a source of inspiration for libraries planning for their own events, and to contemplate public libraries role and mission, and their change. This thesis was commissioned by the Finnish Library Association.

The society surrounding libraries is becoming more and more technology-oriented. This sets challenges to libraries; what to offer to customers living in the world of Spotify and Google, how to create new customer relationships, and how to justify the existence of the library system. Answers to these questions are sought in re-definition of the role and the core mission of the library system. The extreme solutions are on one hand to persist to traditional roles and services, and on the other hand to develop new forms of service which hardly have anything to do with the traditional library and information services. Discussions between various library professionals has been and still is copious, and may perhaps in time lead to a compromise that satisfies both the personnel and the customers of public libraries.

For this thesis libraries were surveyed to gather information about public events they have organized. Among other things, the libraries were asked to tell about the content, marketing and purpose of each event. About 20 libraries answered to the survey, presenting more than 140 events. These events varied from children's story times to multi-day events, and from book sales to game nights and handi-craft clubs. Many of the events were organized in co-operation with another organization.

Keywords: libraries, role, event production, public events

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KIRJASTOJEN ROOLI JA SEN MUUTTUMINEN	10
3	TAPAHTUMAT KIRJASTOJEN PALVELUINA	14
3.1	Huolia ja toiveita	14
3.2	Esimerkkejä maailmalta	17
3.3	Kotimaan kamaralla.....	19
4	KIRJASTOISSA TAPAHTUU -KYSELY.....	22
4.1	Kirjallisuuteen liittyvät tapahtumat	24
4.2	Kirjastojen toiminnan ja palveluiden esittely	29
4.3	Musiikki, teatteri, tanssi ja elokuvat	30
4.4	Lainan päivä ja Kirjan ja ruusun päivä.....	34
4.5	Kädentaidot	36
4.6	Muut tapahtumat	37
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
6	POHDINTA	45
	LÄHTEET	47
	LIITE 1	50

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa yleisten kirjastojen järjestämiä yleisötapahtumia. Toivoin voivani antaa kirjastoille jonkin lähteen, mistä voisi hakea ideoita oman toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tapahtumatutannon oppaita on julkaistu runsaasti, joskaan ei juuri kirjastoille suunnattuja, joten sellaista en suunnitellut opinnäytetyöprosessin aikana tekäväni. Sen sijaan tarkoitukseni oli koostaa lista erilaisista tapahtumista Suomen yleisissä kirjastoissa. Lisäksi halusin pohtia kirjastojen suhdetta tapahtumatutantoon, sekä niiden roolia ja tehtäviä nopeasti muuttuvassa ympäristössä. Työn toimeksiantajana toimi Suomen kirjastoseura.

Yleisissä kirjastoissa sattuu ja tapahtuu monenlaista. Usein tapahtumien järjestäjä on jokin ulkopuolinen taho, joka hyödyntää kirjaston tiloja, mutta yhä useammin kirjastot itse järjestävät tiloissaan teatteri- tai musiikkiesityksiä, peli-iltoja, erilaisia kirjallisuustapahtumia ja paljon muuta. Satutunnit, kirjailijavierailut ja lukupiirit ovat jo arkipäivää suuressa osassa Suomen kirjastoja. Tapahtumien tarkoituksena on useimmiten kokoelmien ja palveluiden esittely ja markkinointi. Kirjastojen tapahtumatutannon voi myös ajatella liittyvän läheisesti ajatukseen kirjastoista kansalaisten olohuoneena. Kirjastoista on tulossa entistä enemmän paikkoja, joissa hyssyttelyn sijaan asiakkaita rohkaistaan olemaan ja viihtymään vapaasti ja rennosti. Sekä olohuonemaisuus, että tapahtumat tuntuvat jakavan mielipiteitä niin asiakkaiden kuin kirjastoammattilaistenkin keskuudessa. Toisaalta voidaan ajatella, että asiakas- ja lainauslukujen pienentyessä uusien ja vanhojen asiakkaiden houkuttelemisessa kirjastoon kaikki keinot ovat sallittuja ja suotavia. Voidaan myös ihmetellä kuuluko tapahtumatutanto lainkaan kirjastoammattilaisten toimenkuvaan. Ollaan kirjastojen tapahtumatutannosta mitä mieltä tahansa, todellisuutta on kuitenkin se, että kirjastoissa tapahtuu.

Työn tietoperusta käsittelee kirjaston erilaisia rooleja yhteiskunnassa ja käyttäjien elämässä, ja sen muutosta. Kirjoitusprosessin aikana huomasin, että aiheesta on kirjoitettu runsaasti. Ilmeisesti kirjastojen rooli ja sen muutokset vuosien

saatossa askarruttavat muitakin kuin itseäni. Vain muutama löytämistäni kirjoista ja artikkeleista käsitteli nimenomaan Suomen kirjastojen tilannetta. Yhteiskunnan ja kirjastojen roolin muutos tosin on globaali ilmiö, mutta olisin mielelläni käsitellyt aihetta enemmän nimenomaan suomalaisten kirjastojen näkökulmasta. Tapahtumatuotannosta kirjastoissa lähdeaineistoa oli melko vaikea löytää. Siihen liittyen on tehty Suomessa ainakin pari opinnäytetyötä. Myös Ruotsista löysin pari esimerkkiä tapahtumatuotantoa käsittelevistä opinnäytteistä. Muille aloille suunnattuja tapahtumatuotannon oppaita en lopulta käyttänyt työssäni lähteinä, sillä, kuten jo yllä mainitsin, tarkoitukseni ei ollut tehdä opasta tapahtumien järjestäjälle. Tietoperustassa halusin lisäksi esitellä joitakin tapahtumia myös muiden maiden kirjastoista. Kielimuurin takia esimerkit ovat pääasiassa Skandinavian alueelta ja Brittein saarilta.

Peter Brophy käsittelee kirjassaan *The Library in the Twenty-First Century* kirjastojen roolia ja tehtäviä ja pohtii niiden tulevaisuutta tietoyhteiskunnassa. Onko kirjastojen aika ohi? Mikä kirjasto oikeastaan on? Entä millainen on hyvä kirjasto? Mitkä ovat tulevaisuudessa kirjaston ydintoimintoja? Näihin kysymyksiin Brophy etsii vastauksia, ja myös löytää niitä, vaikka moni kysymys jääkin vielä avoimeksi. Kirja julkaistiin vuonna 2001, ja toinen, uudistettu painos ilmestyi vuonna 2007, joten tulevaisuus, jota Brophy pohtii, ei enää ole kaukana. Joihinkin hänen esittämiinsä kysymyksiin on käytännön elämä ja saattanut tuoda vastauksen.

Toinen lähde, jossa pohditaan kirjaston roolia ja tehtäviä nopeasti muuttuvassa maailmassa on Holmbergin et al. *Kirjasto 2.0: Muuttuva osallistumisen kulttuuri* (2009). Nimensä mukaan se esittelee kirjasto 2.0 ilmiön ja lähestyy siitä käsin kirjastopalveluissa tapahtuvaa muutosta. Erityisen paljon huomiota saavat kirjasto 2.0 -ilmiössä keskeiset teknologiset ja tietotekniset muutokset.

Kirjastojen tapahtumatuotantoon liittyvistä Suomessa tehdyistä opinnäytetöistä mainittakoon Soila Leppäkankaan työ Tapahtumapaikkana kirjasto: *Helsingin kaupunginkirjaston tapahtumatoiminta nyt ja tulevaisuudessa* (2010)¹ ja Antti

¹ https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14197/Leppakangas_Soila.pdf?sequence=1

Lehtovirran työ *Tapahtumatuotannon mahdollisuudet Helsingin kaupunginkirjastossa* (2012)¹. Leppäkankaan Humanistiseen ammattikorkeakouluun tekemä työ tutkii kirjastojen ja tapahtumatuotannon suhdetta Helsingissä erityisesti kulttuurituottajan näkökulmasta. Lehtovirta jatkaa Yrkeshögskolan Novian opinnäytteenään samaa teemaa kaksi vuotta myöhemmin, ja tarkastelee Helsingin kaupunginkirjaston tapahtumatuotannon kehitystä Leppäkankaan tutkimuksen jälkeen. Kumpikin kirjoittajista opiskeli kulttuurituotantoa.

Boråsin yliopiston opiskelijat Lisa Asu ja Helena Rydberg tutkivat omassa opinnäytetyössään (2012)² modernin kirjaston rooleja ja toimintoja tustumalla Malmön kaupunginkirjaston Garaget-kirjaston julkaisemiin dokumentteihin ja esitteisiin. Analyysin perustana kirjoittajat käyttivät Jochumsenin, Hvenegaard Rasmussenin ja Skot-Hansenin mallia kirjaston asemasta modernissa yhteiskunnassa³.

Saadakseni tietoja tapahtumista päätin, sen sijaan, että olisin etsinyt tapahtumia kirjastojen internet-sivuilta, lähetin pienen ja hyvin epävirallisen kyselyn Kirjastot.fi-sivuston keskustelupalstalle, ja pyysin siihen vastaukset sähköpostitse. Vastauksia tuli noin 20 ja niissä esiteltiin 142 eri tapahtumaa. Erityisesti halusin selvittää, miten kirjastot itse määrittelevät tapahtumiensa tarkoituksen: pyritäänkö niiden avulla tuomaan esille kirjaston kokoelmia, houkuttelemaan kirjastoon uusia asiakkaita, vai kenties vain ”aktivoimaan hauskanpitoon”, kuten eräs vastaaja ilmaisi. Tapahtumien runsauden vuoksi päätin jättää listauksesta pois kirjastoissa jo pitkään järjestetyt satutunnit, lukupiirit, näyttelyt ja kirjailijavierailut, ellei niiden sisällössä tai järjestämisessä ollut mielestäni jotakin erikoista.

Suurin osa kyselyn vastauksissa esitellyistä tapahtumista oli muutaman viime vuoden aikana toteutettuja, osa vasta suunnitteluasteella. Vastaaja-kirjastoissa oli järjestetty hyvinkin erityyppisiä tapahtumia nukketeatterista askartelutuokioihin ja runoilloista elokuvanäytöksiin. Tapahtumia järjestettiin kaiken ikäisille kir-

¹ <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51550/lopputyö.pdf?sequence=1>

² http://bada.hb.se/bitstream/2320/10504/1/k12_9.pdf

³

http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/bibliotek/indsatsomraader/Udvalg_om_Folkebibliotekernes_rolle_i_videnssamfundet/A_new_model_for_the_public_library.pdf

jastojen asiakkaille, sekä myös niille, jotka eivät vielä olleet asiakkaita. Vastauksista tuntui kuultavan läpi todellinen innostus kirjastojen kenties hiukan pölyttyneen imagon tuulettamiseen ja asiakkaiden innostamiseen vain asiakkaista todellisiksi kirjastojen ystäviksi.

2 KIRJASTOJEN ROOLI JA SEN MUUTTUMINEN

Kirjaston roolia ja tehtäviä pohti S. R. Ranganathan 1900-luvun alkupuolella. Hänen viisi kirjastolakiaan vuodelta 1931 ovat edelleen ajankohtaisia. Yksi tärkeimmistä on saada aineisto kiertoon, eikä varastoida sitä hyllyihin, kuten Ranganathanin ensimmäinen laki ”Kirjat ovat käytettäväksi” muistuttaa. Toinen laki ”Jokaiselle lukijalle kirja” tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä taustastaan riippumatta on oikeus käyttää kirjastoa ja sen palveluja. Jokaiselle kirjalle on kolmannen lain mukaan löydettävä lukija. Kirjastojen tehtävänä on toimia välittäjänä asiakkaan ja aineiston välillä, ja pyrittävä aktiivisesti auttamaan asiakkaita löytämään selkeistäkin aineistoa, jota he eivät välttämättä tiedä tarvitsevansa. Neljäs laki kehottaa kirjastoja säästämään lukijoiden aikaa järjestämällä kokoelmansa mahdollisimman tehokkaasti. Viides laki ”Kirjastot ovat kasvavia organismeja” kuvaa kirjastojen kykyä muuttua fyysisesti ja ideologisesti. (Ranganathan 1989, 26, 81, 258, 287,326; Holmberg, Huvila, Kronqvist-Berg, Nivankoski & Widén-Wulff 2009, 87.) Ranganathan (1989, 284) pitää näyttelyiden, luentojen ja erilaisten muiden tapahtumien järjestämistä kirjastossa yhtenä välineenä kolmannen lain toteuttamiselle.

Peter Brophyn (2007, 35) mukaan yleisten kirjastojen kolme keskeisintä tehtävää ovat 1900-luvun loppupuoliskolla olleet tiedon ja viihteen tarjoaminen sekä opiskelun tukeminen. Kirjasto mahdollistaa asiakkailleen pääsyn tiedon äärelle, tarjoaa tiloja itsenäiseen opiskeluun ja auttaa asiakkaitaan viihtymään lainaamalla kaunokirjallisuutta. Näiden perustehtävien lisäksi kehittyi lastenosastoja, musiikkikirjastoja, videokokoelmia ja muita palveluja. Yleisesti ottaen yleiset kirjastot toimivat välittäjänä palvelemaisensa yhteisön jäsenten ja tiedonlähteiden välillä, ja tukevat yhteisönsä luovuutta ja oppimista innostamalla yhteisön jäseniä lukemaan. Kirjastoilla on myös tärkeä rooli fyysisenä tilana, jossa yhteisön jäsenet voivat kokoontua ja viettää aikaa. (Sama, 40–41, 209–210.)

Suomessa yleisten kirjastojen tavoitteita määrittelee kirjastolaki, tosin hyvin yleisellä tasolla.

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä. (Kirjastolaki 904/1998 1:2 §.)

Kuitenkaan laissa ei määritellä tarkemmin keinoja, jolla nämä tavoitteet tulisi saavuttaa, eikä kirjaston roolia yhteisössään.

Jokaisella kirjastolla on oma yhteisönsä, jota se palvelee pyrkimällä vastamaan yhteisön tarpeisiin ja vaatimuksiin. Jokainen yhteisö on omanlaisensa, ja siksi myös jokaisella kirjastolla on omanlaisensa rooli, ja eri merkitys yhteisönsä eri ihmisille. (Rooney-Browne 2008, 65.) Kirjastoilla on kuitenkin myös laajempi yhteiskunnallinen rooli. Niiden tarkoitus on tarjota yhteisölle palveluja ja aineistoja, jotka auttavat sekä yksilöitä että ryhmiä oppimaan, saamaan tietoa ja kehittämään itseään. Kirjastoilla on myös tärkeä rooli demokratian ylläpitäjänä. Tätä roolia ne toteuttavat tukemalla opetusta ja opiskelua sekä tarjoamalla kansalaisille pääsyn käsiksi monipuoliseen ja rajoittamattomaan tietoon. Ne pyrkivät myös edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa ja -harrastusta, tukemaan paikallisen kulttuurin kehitystä ja kulttuurista identiteettiä sekä tarjoavat ympäristönsä asukkaille yhteisen sosiaalisen tilan. (The Public Library Service 2001, 2–7.)

Kirjastojen rooli yhteiskunnassa on muuttumassa. Sen sijaan, että kirjastot olisivat vain paikkoja, joista voi lainata kirjoja ja muuta aineistoa, niistä toivotaan tulevan eräänlaisia määrääsemia, joihin hakeutuvia ihmisiä ei välttämättä kiinnosta juuri tiedon etsiminen tai kirjojen lainaaminen. (Moyer 2005, 112.) Tässä tosin on riskinä se, että kirjastot muuttuvat monitoimitaloiksi tai kulttuurikeskukseksi, joissa perustehtäviin kuuluvat tiedon tarjoaminen ja opetuksen tukeminen jäävät viihteen varjoon (Rooney-Browne 2008, 62–63). Kirjastojen perinteistä roolia kirjallisuuden ja sivistyksen tarjoajana kyseenalaistetaan niin kirjaston sisällä kuin ulkoapäinkin, ja sille tarjotaan paikkaa kansalaisten olohuoneena, johon voi tulla viettämään aikaa tai harrastamaan kulttuuria. Kirjastojen sisällä ajatus olohuoneena toimimisesta jakaa ajatuksia: osa kirjastoammattilaisista

vierastaa olohuonemaisuutta, mutta toisaalta, osa kokee toimineensa olohuoneen emäntänä tai isäntänä jo vuosikausia. (Eräpäivä! 2010, 104.)

Vaikka kirjastoille tarjotaan roolia yhteisön olohuoneena, näyttää aineiston lainaus edelleen olevan asiakkaille selvästi suosituin yleisten kirjastojen palveluita. Suomessa tehtiin vuonna 2010 tutkimus kirjastojen vaikutuksesta kuntalaisten elämään. Kyselyyn vastanneista noin tuhannesta henkilöstä 39 % ilmoitti lainanneensa kirjastoaineistoa vähintään kerran kuussa kuluneen 12 kuukauden aikana. Saman verran vastaajia lainasi aineistoa muutaman kerran vuodessa ja vain 22 % ei lainannut ollenkaan. Sen sijaan kyselyyn vastanneet eivät olleet läheskään niin innokkaita viettämään kirjastossa aikaa tai lukemaan kirjoja tai lehtiä kuin mitä ajatus kansalaisten olohuoneesta kenties antaa aihetta kuvitella. Vähintään kerran kuussa kirjastossa kävi lukemassa sanoma- tai aikakauslehtiä 17 % vastaajista ja kirjoja vain 5 %. 45 % ei ollut käynyt lukemassa lehtiä kirjastossa ja peräti 71 % vastaajista ei ollut kertaakaan käynyt kirjastossa lukemassa kirjoja. Kirjaston tiloissa oli viettänyt aikaa vain 16 % vastaajista vähintään kerran kuukaudessa, 48 % ei kertaakaan. (Serola & Vakkari 2011, 45–46.)

Samansuuntaisia tuloksia kirjaston palvelujen käytöstä on saatu myös Isossa-Britanniassa tehdyssä kansallisessa käyttäjätutkimuksessa. PLUS (The National Public Library User Survey) toteutetaan useimmissa maan kirjastoissa vuosittain. Kyselystä on myös lasten versio, jonka kirjastot toteuttavat vähintään kerran kolmessa vuodessa. Kyselyyn vastanneista lainasi kirjoja noin 65 % ja muuta aineistoa n. 30 %. Noin 24 % vastaajista käytti kirjaston tiloja opiskeluun, lukemiseen, selailuun tai osallistui kirjastossa järjestettävään tilaisuuteen. Lehtiä kirjastossa kävi lukemassa n. 16 % vastaajista. (Boughey & Cooper 2010, 189, 191–192.)

Kirjastojen uudenlaista roolia määrittelevään Kirjasto 2.0 –ilmiöön liittyy ajatus käyttäjien osallistumisesta kirjaston toimintaan muutenkin kuin vain aineistoa lainaavina asiakkaina. Kirjastojen tulisi siksi pyrkiä kehittämään vuorovaikutteisia palveluja, joihin käyttäjillä olisi mahdollisuus osallistua vaikkapa sisällöntuottajana kirjaston verkkosivuilla. Asiakkaan osallistuminen ei kuitenkaan aina ole

aktiivista tekemistä ja toimimista, vaan se voi olla myös kokemuksellista osallistumista ja tunne yhteenkuuluvuudesta kirjaston ja sitä ympäröivän yhteisön kanssa. Tapahtumat ovat kirjastolle yksi tapa lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta sen ja asiakkaiden välillä. Vuorovaikutteiset palvelut eivät kuitenkaan korvaa kirjaston perinteistä roolia tiedon ja viihteen välittäjänä. (Holmberg et al, 2009, 147–148, 156.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemassa *Kirjastopolitiikka 2015* -asiakirjassa (2009, 6, 14–16) kirjastot halutaan kuitenkin nähdä tulevaisuudessa kansalaisten kohtaamis- ja tapahtumapaikkoina. Kirjastojen merkitystä yhteisöllisyyden, osallisuuden ja monikulttuurisuuden tukijana halutaan kasvattaa, ja tehdä kirjastoista yhä enemmän kohtaamis- ja tapahtumapaikkoja. Tässä apuna käytetään kirjastojen hyvää mainetta kaikille avoimena ja turvallisena tilana, mikä antaa niille hyvät edellytykset toimia kansalaisten kohtaamispaikkana.

3 TAPAHTUMAT KIRJASTOJEN PALVELUINA

Yleisten kirjastojen neuvoston strategiatyöryhmä määritteli strategiassaan vuosille 2011-2016 (Yleisten kirjastojen neuvosto 2010, s.12) yleisille kirjastoille yhteisiksi arvoiksi tasa-arvon, avoimuuden, yhteisöllisyyden, luotettavuuden, ennakkoluulottomuuden ja tiedonsaannin vapauden. Yhteisöllisyyteen liittyy paitsi eri yhteisöjen toimintaan osallistuminen ja tilojen tarjoaminen yhdistyksille ja työryhmille, myös tapahtumien järjestäminen kirjastossa. Strategiassa asetetaan myös tavoitteita vuodelle 2016. Yksi strategisista päämääristä on ”kirjasto on täynnä tapahtumia ja elämyksiä”. Tavoitteena on muuttaa kirjastot kokoelmavarastoista kohtauspaikoiksi mm. tuomalla ”tapahtumat keskelle osastoja”. (Sama, 15–16.)

IFLA:n yleisten kirjastojen palveluja koskevien ohjeiden mukaan kirjastorakennuksessa tulisi olla tilaa vähintään kokouksille ja näyttelyille, mutta suuremmis- sa kirjastoissa myös erilaisille teatteri-, musiikki- ja videoesityksille. Kirjastot voivat hyödyntää tapahtumia positiivisen mielikuvan luomiseen kuntien päättäjille. Myös osallistuminen kirjaston ulkopuolisiin tapahtumiin luo kirjastolle myönteistä julkisuuskuvausta yhteisön jäsenten keskuudessa. (The Public Library Service 2001, 11, 85.)

3.1 Huolia ja toiveita

Yleisten kirjastojen erilaiset lisäpalvelut ja -toiminnot herättävät kirjastoammattilaisten keskuudessa runsaasti mielipiteitä puolesta ja vastaan. Internetin kirjastoalan keskustelupalstoilla ruoditaan toki muitakin alan kuumimpia kysymyksiä, ja vaikka näyttää siltä, että tapahtumien osalta kiivain keskustelu on käyty jo muutama vuosi sitten, nousee aihe pinnalle keskusteluissa silloin tällöin. Usein tapahtumia käsittelevät kirjoitukset liittyvät keskusteluihin tai blogeihin, joissa pohditaan kirjaston tehtäviä ja roolia.

Maija Berndtson kehuu blogissaan Malmön kirjastossa tehtyä uudistusta. Kirjastosta vähennettiin hyllyjä, ja tehtiin tilaa mm. esiintymislavalle. Lavalla järjestetään jatkuvaa toimintaa, jota organisoimaan on kirjastoon palkattu erityinen tiimi, jonka jäsenillä on kokemusta ja osaamista tapahtumatuotannosta. (Berndtson 2011, hakupäivä 3.4.2013.) Berndtsonin kirjoitus herätti myös vilkasta keskustelua puolesta ja vastaan, esimerkkinä pari kommenttia:

Vaikka perinteisiä palveluita ja kirjaston konseptia onkin arvioitava kriittisesti nyt ja tulevaisuudessa, kannattaa myös miettiä millaista kuvaa kirjastosta ja kirjastoammattilaisista haluamme antaa. Toki kirjaston täytyy muuttua ja hakea uusia palvelumuotoja, mutta -- niiden pitäisi tuntua kirjastolaitokselle ja -ammattilaisille luontevilta.

Olen käynyt monissa uudistuneissa kirjastoissa niin pohjoismaissa kuin kotomaassa, enkä ole vielä nähnyt yhtään sellaista kirjastoa, jossa aineiston asema olisi heikentynyt. Päinvastoin, aineisto on paremmin esillä, asiakkaiden on helpompi löytää haluamaansa, tutustua siihen viihtyisissä tiloissa ja jopa juoda kahvia siihen tutustuessaan.

Heikki Poroila ilmaisee blogikirjoituksessaan Ei-kirjasto

¹ huolensa oheistoimintojen ja -palveluiden vaikutuksesta kokoelmatyöhön ja kirjaston ydintehtävään, tiedon välittämiseen. Nimimerkki "Kirjastonjohtaja" kirjoittaa Poroilan tekstin herättämässä keskustelussa seuraavasti:

En ole nähnyt mitään todisteita siitä, että satsaukset tilaan ja tapahtumiin olisivat vähentäneet kokoelmaan käytettyjä resursseja. Paremminkin vaikutus voisi olla päinvastainen. Kun toimimme näkyvämmiin, kun tiloissamme tapahtuu, teemme yhteistyötä muiden kunnallisten tahojen kanssa, tekemämme tärkeä työ myös paremmin huomataan. Silloin on resurssien lisäystä tai vähintään ennallaan pitämistä hyvä perustella.

Eräässä kommentissa puolestaan viitataan edellä mainittuun Berndtsonin blogiin ja kritisoidaan resurssien käyttämistä ensisijaisesti muuhun kuin kirjaston perinteisiin palveluihin:

Aineistomäärärahat ovat kirjastoissa surkealla tasolla ja henkilökuntaa ollaan jatkuvasti vähennetty. – Perinteinen asiakaspalvelu ja osa kokoelmatyöstä jää kirjastoissa lapsipuolen asemaan: ne pyritään automatisoimaan ja sysäämään työllistetyille, harjoittelijoille ja sivareille. – Jo aivan nurkan takana odottava uusi uljas kirjasto on oikeastaan etupäässä kulttuuri- ja nuorisotalo, josta löytyy etualalla dominoivien stagejen, loungejen ja kahviloiden takaa myös muutama viimeisimpien sisustustrendien inspiroima sohvoryhmä tai pikantti lukunurkkaus sekä etupäässä uutuuskirjoilla koristeltuja, puolityhjiä design-kirjahyllyjä.

¹ <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/blogit/heikki-poroila/ei-kirjasto>

Keskustelu kirjastojen tehtävästä kävi varsin kuumana muutama vuosi sitten mm. Kirjastot.fi-sivuston keskustelussa *Mikä on kirjastojen tehtävä nykyaikana?* Erilaisten tapahtumien lisäksi keskustelua ovat herättäneet myös muut uudet palvelumuodot, kuten kirjastoissa lainattavissa olevat liikuntavälineet, sateen-varjot, ompelukoneet tai vaikkapa Haagan kirjastoissa Helsingissä lainattavat porakoneet.

Lyhyt määritelmäni on – – : Kirjaston tehtävänä on tarjota tieto- ja sisältö-palveluita. Tämä tehtävä on aina kummunnut siitä, että näitä palveluita ei ole muuten tarjolla maksutta ja hyvin organisoidusti – – Minusta kaikki muu on kirjastossa toisarvoista, vaikka ei välttämättä arvotonta. Kokoelmaa avaavat tukipalvelut, kuten näyttelyt, ovat mielekkäimpiä lisiä. Tilanakin julkisilla kirjastoilla on arvoa, kuten myös verkkoyhteyksien tarjoajana. Nämä ovat kuitenkin palveluita, joita voi tarjota kuka tahansa muukin halukas.

Huolestumista kirjastoammattilaisten keskuudessa herättää myös se, ettei kirjastoissa ole osaamista markkinoida omaa ammattitaitoa ja erityisosaamista. Monen kirjoittajan mielestä kirjastot vastaavat liian helposti käyttäjä- ja rahoitus-pulan uhkaan kehittämällä toimintoja, joilla ei itse asiassa ole mitään tekemistä kirjastojen ydintehtävien kanssa.

Ympärillä olevat kirjaston suosiota syövät palvelut osaavat meitä paljon paremmin ainakin yhden asian: oman osaamisensa kertomisen (tai kuvittelun osaamisen). Ja miten me vastaamme. Pelästymme ja ryhdymme painottamaan muuta kuin omaa osaamistamme. Nyt yritämme houkutella ihmisiä sisään muulla kuin tietopalveluilla, kulttuurin sisältöjen osaamisella, kirjallisuudella tai taidolla ohjata tietoyhteiskunnan kansalaiseksi. Ja jos yritämme houkutella niillä, kerromme osaamisestamme usein kirjaston seinien sisällä.

Suurin huoli erilaisten oheistoimintojen kritisoijilla on kirjaston perinteisten tehtävien laiminlyöminen tai jopa niistä kokonaan luopuminen. Pelätään, että resurssit, joita tarvitaan oheistapahtumien ja -palveluiden järjestämiseen otetaan kokoelmatyöhön, tietopalveluun ja asiakaspalveluun tarvittavista resursseista. Perustehtävien laiminlyöminen taas pelätään uhkaavan koko kirjastoalan olemassaoloa. Monet keskustelijoista ovat myös kyseenalaistaneet tapahtumatuotannon kuulumisen kirjastoammattilaisten toimenkuvaan. Jos kirjastojen henkilökunnan on järjestettävä oheistapahtumia, pitäisi tapahtumatuotannon kuulua myös koulutukseen.

Uusille palveluille ja toimintamuodoille löytyy toki myös kannattajansa kirjastoammattilaisten joukosta. Toisinaan kannatusta saavat vain kokoelmia esiintuovat ja perinteisiä palveluita tukevat oheistoiminnot, kuten näyttelyt ja kirjallisuustapahtumat, mutta myös radikaalimmilla uutuuksilla on puolestapuhujansa. Mielipiteitä tuntuu olevan yhtä paljon kuin keskustelijoitakin, mutta keskustelun avulla on mahdollista saada aikaan kompromisseja eri näkemysten välillä, ja siten auttaa kirjastoammattilaisia tuottamaan palveluita, joista on hyötyä ja iloa paitsi asiakkaille, myös heille itselleen.

Olemme kieltämättä järjestäneet paljon kaikenlaista toimintaa ja monenlaisia tapahtumia – meillä on tehty taikoja ja tanssittu salsaa – mutta lainaus-toimintaa ja tiedonhakua tämä ei ole mitenkään haitannut. Päinvastoin, verenkierto on parantunut meillä kaikilla, myös asiakkailla.

Kirjastoja voi mielestäni olla monenlaisia, kaikkien ei suinkaan tarvitse olla samanlaisia. Erilaisuus sallittakoon, koska alueen ja asiakaskunnan tulisi vaikuttaa palveluihin enemmän kuin jonkin yhdenmukaisen ihanteen, joka ajan myötä saattaa muuttua päähänpintymäksi ja jopa kehityksen jarruksi.

3.2 Esimerkkejä maailmalta

Kirjastot järjestävät runsaasti erilaisia tapahtumia myös muualla maailmassa. Satutunnit ja erilaiset yleisöluennot vaikuttavat olevan arkipäivää monissa kirjastoissa, mutta kansalaisille on tarjolla myös erikoisempia tilaisuuksia.

Forshagan kirjastossa eteläisessä Ruotsissa on joka toinen torstai käsityökahvila, jonne voi tulla tekemään omia käsitöitään, viettämään mukavaa aikaa yhdessä toisten harrastajien kanssa ja saamaan ideoita ja vinkkejä. Kirjasto tarjoaa kahvit osallistujille. Malmön kirjastossa puolestaan voi kolmesti kevään aikana kuunnella tulevaisuuden muusikoita kun Malmö Kulturskolanin oppilaat esiintyvät kirjastossa. Yli 12-vuotiaita Malmön kirjasto kutsuu Nälkäpeli-iltoihin, joita järjestetään kolmessa sivukirjastossa. Illoissa voi tavata Nälkäpeli-kirjoista tai elokuvasta pitäviä ihmisiä, vaihtaa ajatuksia heidän kanssaan ja osallistua kilpailuihin. Kirjasto tarjoaa kahvit osallistujille ja lisäksi luvassa on yksi jos toinenkin yllätys. (Forshaga 2013, hakupäivä 4.2.2013; Malmö stad 2013a, hakupäivä 4.2.2013; Malmö stad 2013b, hakupäivä 4.2.2013.)

Burnhamin kirjastossa Englannissa Buckinghamshiren kreivikunnassa on tarjolla monenlaisia tapahtumia kaikenikäisille. Vauvoille ja pienille lapsille kirjasto järjestää paitsi satutunteja, myös Lego- ja Duplo-tuokioita, joissa lapsia kannustetaan leikkimiseen ja luovuuteen. Vähän vanhemmat lapset voivat osallistua käsityöklubiin tai vaikka koko perheen shakkikerhoon. Nuorille ja aikuisille kirjastossa on oma säännöllisesti toistuva käsityötapahtuma ”Sew, knit and natter”. (Buckinghamshire County Council 2013a, hakupäivä 4.2.2013.)

Micklefieldin kirjastossa samassa kreivikunnassa kokoontuu kerran viikossa ilmaisutaito- ja draamaryhmä Mad Hatters, Hullut hatuntekijät. 8-15-vuotiaiden lasten ja nuorten ryhmä improvisoi, harjoittelee näyttelemistä erilaisten pelien avulla, tutustuu näytelmien käsikirjoituksiin ja valmistelee omia esityksiä. (Buckinghamshire County Council 2013b, hakupäivä 4.2.2013.)

Akershusin alueella Norjassa kirjastot osallistuivat viikon mittaisen kirjafestivaalin järjestämiseen lokakuussa 2010. Festivaalin aikana alueen kirjastoissa järjestettiin noin 200 eri tilaisuutta. Festivaali oli osa kansallista Lukemisen vuotta. Viikon aikana kirjastoissa järjestettiin satutunteja, lukutuokioita, näyttelyitä, kirjailijavierailuja ja kirjallisuusaiheisia tietovisoja. Lisäksi jotkut yksittäiset kirjastot järjestivät festivaalin puitteissa muitakin tilaisuuksia, kuten rap-illan, halloween-juhlat ja teddy-karhu-syntymäpäiväkutsut lapsille. Tapahtuman taustalla oli huoli Norjan huonosta menestyksestä kansainvälisessä Pisa-tutkimuksessa ja halua lisätä kirjastojen ja koulujen yhteistyötä lasten lukutaidon parantamiseksi. Festivaali toikin kirjastoille runsaasti uusia tiedonjanoisia asiakkaita, ja monet lapsista toivat mukanaan myös muun perheensä. (Blad 2010, 27.)

Norjasta kertovat esimerkin myös Päivi Almgren ja Päivi Jokitalo (2010, 137–138): Drammenin kirjastossa järjestettiin muutama vuosi sitten nuorille suunnattu yökirjasto. Tapahtuman ohjelma oli selvästi pelipainotteinen, mutta konsoli- ja videopelien pelaamisen ja pelisuunnittelua käsittelevän esityksen lisäksi osallistujille tarjottiin pitsaa, juotavaa ja omanikäistä seuraa.

East Refrewshiren kirjastoissa läntisessä Skotlannissa päätettiin järjestää kirjastofestivaali, kun kirjastopalvelujen rahoitusta uhattiin leikata syksyllä 2006. Tar-

koituksena oli parantaa kirjastopalvelujen näkyvyyttä sekä alueen asukkaiden että päättäjien keskuudessa. Look at Libraries -festivaali suunniteltiin aluksi kahdeksan viikon mittaiseksi, mutta suuren suosion takia se jatkui peräti kuusi-toista viikkoa. Suurin osa festivaalin yli 50 tapahtumasta järjestettiin Barrheadin ja Mearnsin kirjastoissa, mutta joitakin tilaisuuksia oli myös parissa muussa suuremmassa kirjastossa. Festivaalin aikana kirjastoissa ja niiden läheisyydessä oli tarjolla mm. teatteriesityksiä, maalaus-, veisto- ja draamatyöpajoja, lasten halloween-juhlat, publi-visa, digikamera-kurssi, muotinäytöksiä ja stand up -komiikkaa. (Rooney-Browne 2008, 51–54.)

Tanskalaisessa Koldingin kirjastossa tuotiin esille paikallisten vaatetusliikkeiden valikoimia ja kaupungissa sijaitsevan muotoilu-oppilaitoksen opiskelijoiden töitä muotinäytöksessä. Malleja oli lähes sata, ja yleisöä tuli paikalle 500 henkeä. (Lerche 2009, hakupäivä 11.2.2013.)

3.3 Kotimaan kamaralla

Vuonna 2012 Suomen yleisissä kirjastoissa järjestettiin yli 7000 näyttelyä, ja muita tapahtumia peräti 23 000. Osallistujia kirjastojen eri tilaisuuksissa oli vuonna 2012 yli 650 000. Vertailun vuoksi kerrottakoon, että fyysisiä käyntejä kirjastoissa oli saman vuonna lähes 53 miljoonaa. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2013, hakupäivä 2.5.2013.) Tilastot eivät valitettavasti kerro, miten suuri osa näistä tapahtumista oli kirjastojen itsensä järjestämiä, ja mitkä ulkopuolisten tahojen järjestämiä kirjastojen tiloissa.

Uudenmaan maakuntakirjastoalueella järjestettiin vuonna 2012 noin 4500 eri tapahtumaa, ja lisäksi 902 näyttelyä. Osallistujia oli noin 122 000, kun taas fyysisiä käyntejä kirjastoissa oli yli 9 miljoonaa. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2013, hakupäivä 2.5.2013.)

Yleisten kirjastojen hankerekisteriin on kirjattu kirjastojen hankkeita, joille on haettu rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tai ELY-keskuksilta. Lisäksi kirjastot voivat sivustolla esitellä toteutumattomia hankkeita ja ”hyviä käytänteitä”.

tä” ideoiksi ja virikkeiksi muille kirjastoille. (Kirjastot.fi 2013, hakupäivä 2.5.2013.)

Vuonna 2011 Tornion kaupunginkirjasto haki ja sai rahoitusta ”Biisinikkareiden demobileet” -hankkeelle. Tarkoituksena oli luoda pohja toistuvalla tapahtumalla, jossa nuoret ”biisinikkarit” pääsevät esittämään omaa tuotantoaan. Hankkeeseen liittyi säveltämisen ja sanoittamisen työpajoja sekä kirjaston aineistojen esittelyä. Tavoitteena oli tavoittaa niitä nuoria, jotka ”ovat vaarassa pudota kirjastonkäytön ulkopuolelle.” (Kirjastot.fi 2011, hakupäivä 2.5.2013.)

Espoon kaupunginkirjasto puolestaan sai vuonna 2012 rahoitusta hankkeelle, jonka tarkoituksena oli toteuttaa uudenlaista kirjastoautotoimintaa. Toukokuussa 2013 alkavaan Elämysreiteillä–hankkeeseen sisältyy Espoon kaupunginkirjaston uuden lastenkirjastoauton kuukausittain vaihtuvat tapahtumareitit. Reitit toteutetaan normaalin kirjastoautotyön ohessa. Huhti-toukokuun reitillä kirjastoautosta jaetaan puutarhavinkkejä lapsille sekä aikuisille, elokuussa reitillä esiintyvät espooalaisten nuorten omat bändit, syyskuussa auton mukana kiertää kirjailijoita ja marraskuussa voi autossa tutustua tähtitaivaan saloihin Ursan asiantuntijoiden opastamana. (Kirjastot.fi 2012, hakupäivä 2.5.2013.)

Yli kaksi vuosikymmentä sitten järjestettiin Rovaniemen kaupunginkirjastolla ensimmäinen Kirjastorokki. Ensimmäinen konsertti oli osa kirjaston 130-vuotisjuhlia vuonna 1990. Aluksi tapahtuma kantoi nimeä ”yöjamit”, mutta vuonna 1992 nimeksi tuli Kirjastorokki. Samana vuonna tapahtuma vietettiin ensimmäisen kerran avoimen taivaan alle kirjaston pihalle. Siitä lähtien on Kirjastorokkia järjestetty kaksi kertaa vuodessa. Esiintyjät ovat Rovaniemen ja lähiseudun nuoria muusikon alkujia. Kaikki halukkaat pääsevät soittamaan, kunhan ilmoittautuvat etukäteen ja kustannukset pyritään pitämään mahdollisimman pieninä. Soittajat saavat palkkioksi hyvän mielen ja kahvit ja sämpylän takahuoneessa. Tapahtuma on heti alusta asti ollut hyvin suosittu sekä nuorten että aikuisten keskuudessa, ja synnyttänyt musiikkikirjastolle oheispalveluja, kuten paikallisten muusikoiden demo-äänitteiden myyntiä ja pienimuotoista keikkavälitystä. (Tuomi 2010, 138–141.)

Toinen pitkään suosiota nauttinut tapahtuma on Kouvolan kaupunginkirjaston Dekkaripäivät, jotka tänä vuonna järjestetään jo 17. kerran. Kirjaston lisäksi tapahtumaa järjestämässä on myös joukko paikallisia dekkariharrastajia. Kaksipäiväisessä tapahtumassa kirjasto tuo yhteen kirjailijat ja dekkareiden lukijat. Ohjelmassa on tietyn teeman ympärillä liikkuvia keskusteluja, puheenvuoroja, kirjamyyntiä ja kirjoituskilpailuja. Jo muutamana vuonna tapahtuma on järjestetty kirjaston ulkopuolella, teatterilla tai Kouvola-talolla, sillä suuren osallistujamäärän takia kirjastolla ei ole tarpeeksi tilaa. (Kirjastot.fi 2010, hakupäivä 6.5.2013; Kouvolan Dekkaripäivät 2013. Dekkaripäivät. Hakupäivä 6.5.2013.)

4 KIRJASTOISSA TAPAHTUU -KYSELY

Kirjastoissa järjestettyjen tapahtumien kartoittamista varten toteutettiin kysely (liite 1), joka lähetettiin Kirjastot.fi -sivuston Ammattikalenteriin. Vastaukset pyydettiin lähettämään sähköpostilla. Kyselyn tarkoitus oli saada selville mahdollisimman paljon erilaisia tapahtumia, joita Suomen kirjastoissa on järjestetty. Selvitettävänä oli tapahtuman nimi ja ajankohta, kohderyhmä, markkinointikanavat, paikka ja tieto siitä, oliko tapahtuman tarkoituksena tuoda esille kirjaston kokoomia. Lisäksi pyydettiin vastaajilta lyhyttä kuvausta kunkin tapahtuman sisällöstä.

Kyselyssä ei rajattu ajankohtaa tai sitä kuinka monesta tapahtumasta tietoja haluttiin. Ajallisesta rajauksesta luovuttiin, sillä esimerkiksi kahden vuoden aikana pienemmissä kirjastoissa saattaa olla vain pari tapahtumaa satutuntien lisäksi, kun taas suuremmissa kirjastoissa niitä saattaa samassa ajassa olla useita kymmeniä. Kaikista tiettynä ajanjaksona toteutetuista tapahtumista kertominen olisi saattanut varsinkin suuremmissa kirjastoissa olla hyvin aikaa vievää, eikä toisaalta olisi tuottanut kovinkaan paljon vastauksia pienemmistä kirjastoista. Kirjastojen henkilökunnan oman harkinnan varaan jäi, kuinka monta ja millaisia tapahtumia vastauksessa esiteltäisiin. Vastauksia tulikin hyvin monipuolisesti: joiltakin kirjastoilta saatiin tarkka kuvaus yhdestä tai kahdesta tapahtumasta, kun taas toiset kirjastot lähettivät suppeamman kuvauksen jopa parista kymmenestä tilaisuudesta. Yhteensä vastauksia tuli 22 ja tapahtumia niissä esiteltiin 142.

Vastauksissa esitellyt tapahtumat ajoittuivat joko muutaman viime vuoden ajalle tai olivat vasta suunnitteilla ja tulisivat toteutumaan lähitulevaisuudessa. Vain kolmisenkymmentä tapahtumaa oli enemmän tai vähemmän säännöllisesti toistuvia, osa kerran vuodessa, toiset joka viikko. Jotkut toistuvista tapahtumista pyörivät vain muutaman kuukauden ajan. Tyypillisiä toistuvia tilaisuuksia olivat satutunnit ja lukupiirit, mutta joukkoon mahtui myös mm. askartelu- tai käsityöpiirejä, lautapelikerho, poistokirjojen myynti, elokuvailtoja sekä novellikahvila.

Erilaisia näyttelyitä kirjastoissa järjestettiin runsaasti. Aineistonäyttelyissä esiteltiin monenlaisia teemoja mangasta sienikirjoihin, ja taidenäyttelyissä oli esillä esimerkiksi afrikkalaista esineistöä ja Afrikka-aiheisia valokuvia, Annariikka Qvistin ja Jenni-Liisa Ylinivan poistokirjoista toteutettu teos Unohdettuja lauseita, vahanukkeja, paikallisten taiteilijoiden teoksia, huovutustöitä sekä koulujen ja kansanopistojen tuotoksia.

Kohderyhmät tapahtumissa olivat hyvin vaihtelevia. Tapahtumia oli suunnattu kaikille ikäryhmille jonkin verran, mutta varsinkin lapsille ja nuorille vaikuttaa olevan tarjolla monenlaista toimintaa satutunneista peli-iltoihin. Esitellyistä tapahtumista lapsille, ja lapsiperheille oli suunnattu 28 eri tilaisuutta, nuorille 11. Senioreille oli järjestetty 12 tapahtumaa ja työssäkäyville aikuisille 9. Kaikille asiakkaille suunnattuja tapahtumia oli 30. Toisaalta peräti 52 tapahtuman kohdalla ei ollut lainkaan mainintaa kohderyhmästä. Vain pieni osa tapahtumista sijoittui kirjaston tilojen ulkopuolelle. Kirjaston piha on ollut suosittu tapahtumapaikka monilla paikkakunnilla, mutta muutamia tapahtumia oli jalkautettu myös kauemmas kirjastosta esimerkiksi kouluille, palvelukeskuksille, ja eri yhdistysten tiloihin.

Valitettavasti useimmista vastauksista jäi puuttumaan tieto tapahtumien tarkoituksesta, mutta niiden kuvauksista päätellen valtaosa liittyi jotenkin kirjaston kokoelmiin. Monissa tilaisuuksissa oli myös varsinaisena tarkoituksena juuri kokoelmien esilletuominen. Useimpien tapahtumien aikana kirjastoissa oli järjestetty tapahtuman aiheeseen liittyviä aineistonäyttelyitä. Joukkoon mahtui myös tilaisuuksia, joiden tarkoituksena oli esitellä kirjastojen toimintaa ja palveluita sekä tuoda kirjastolle positiivista julkisuutta.

Tyypillisiä yhteistyökumppaneita tapahtumien järjestämisessä olivat kunnan tai kaupungin kulttuuri- ja sivistystoimi. Lisäksi yhteistyötä ovat olleet tekemässä muiden muassa koulut, seurakunnat, kirjallisuusseurat, paikalliset kulttuuriyhdistykset, ystävyysseurat sekä kuntien liikuntapalvelut ja nuorisotoimet. Suurin osa vastaajien esittelemistä tapahtumista oli kuitenkin kokonaan kirjaston itsensä järjestämiä.

Pääasialliset markkinointikanavat kaikilla kyselyyn vastanneilla kirjastoilla olivat julisteet sekä kirjastossa että kirjaston ulkopuolella, paikallislehdet ja paikallisradio. Useimmissa kirjastoissa tapahtumien mainontaan hyödynnettiin myös kirjaston, kunnan tai kaupungin Internet- ja Facebook-sivuja. Joillakin kirjastoilla on oma vakiopalstansa paikallislehdessä. Janakkalan kirjastossa tapahtumia mainostettiin myös eräpäiväkuiteissa. Monista lapsille ja nuorille suunnatuista tapahtumista lähetettiin sähköpostia kouluille ja päiväkodeille tai kirjeitä vanhemmille. Rovaniemen kaupungin-kirjaston Summer start 2012 -tapahtuman mainosjulisteet olivat paikallisten nuorten tekemiä, ja nuoret myös levittivät niitä kaupungin ilmoitustauluille ja muille näkyville paikoille.

Seuraavissa luvuissa kerrotaan kyselyssä esitellyistä tapahtumista. Vastausten runsauden vuoksi, esittelystä jätettiin pois satutunnit, näyttelyt, lukupiirit ja kirjailijavierailut, ellei niihin liittynyt jotain selvästi tavallisesta poikkeavaa. Tapahtumat on jaoteltu aihepiirin mukaan kirjallisuustapahtumiin, kirjastoon toimintaa ja palveluita esitteleviin tapahtumiin, musiikkiin, teatteriin, tanssin ja elokuvaan, kädentaitoihin sekä muihin tapahtumiin, joihin sisältyvät myös ne tilaisuudet, jotka sopisivat useampaan eri kategoriaan. Lainan päivään ja Kirjan ja ruusun päivään liittyvät tapahtumat ovat omana lukunaan. Kyselyssä ei pyydetty kirjastoja luokittelemaan tapahtumia, joten jaottelu perustuu tapahtumien yleiskuvaukseen.

4.1 Kirjallisuuteen liittyvät tapahtumat

Satupäivä, Teuvan kunnankirjasto:

Tapahtuma oli osa valtakunnallista Satupäivä-tapahtumaa. Kohderyhmänä olivat erityisesti päiväkodit, esikoululaiset ja nuoremmat koululaiset. Päivän aikana kirjastolla esitettiin kolme kertaa nukkteteatteriesityksenä Pieni Punahilkka -satu. Esityksen jälkeen lapsille tarjottiin mehua ja pipareita. Henkilökunta oli pukeutunut satuhahmoiksi. Mainonta tapahtui valtakunnallisten Satupäivän Internet-sivujen kautta ja lähettämällä kutsuja kouluille ja päiväkodeille. Tapahtumasta oli maininta myös kirjaston Internet-sivuilla.

Poistokirjojen myyntitirsäys, Teuvan kunnankirjasto:

Vuoden aikana kertyneet poistokirjat myydään yleensä kerran vuodessa syksyllä, joskus poikkeustapauksissa kahdesti vuodessa. Myynti tapahtuu sään salliessa kirjaston pihalla, mainoksia laitetaan paikallislehtiin sekä kirjaston Internet-sivuille ja ilmoitustauluille.

Novellikahvila:

Luetaan novelleja ääneen. Osallistujat voivat samalla tehdä vaikkapa käsitöitä kuunnellessaan. Tarjolla on kahvia ja pientä purtavaa. Tapahtumaa mainostetaan sähköisesti, paikallislehdissä, flyereilla, mainoksilla kaupungin muille toimijoille sekä ilmoitustauluilla.

Ranskalaisen kirjallisuuden ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Kristiina Haataja luennoi ranskankielisestä kirjallisuudesta ja kääntämisestä. Ilta järjestettiin yhteistyössä Rovaniemen suomalais-ranskalaisen yhdistyksen kanssa. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Hiisi vieköön hengen! –dekkari-ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Aira Vuoristo kertoi tuotannostaan. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Bookcrossing-tempaus, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Lainausosastolla oli kuukauden ajan bookcrossing-kirjojen vaihtopiste (www.bookcrossing.com). Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Unkarilaisen kirjallisuuden ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Annikki Nelin luennoi kirjallisuudesta Unkarin kansan herättäjänä. Ilta järjestettiin yhteistyössä Suomi-Unkari Seuran Rovaniemen osaston kanssa. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kau-

pungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Lukuviikko, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Ota ja jätä –kirjojen kierrätystapahtumassa asiakkaat toivat omia kirjojaan muiden löydettäväksi. Asiakkailta kerättiin lukuvinkkejä, joista järjestettiin kirjanäytely. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Italiankielisen kirjallisuuden ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Sari Ylipulli luennoi Italo Calvinon teoksesta Ritari jota ei ollut olemassa. Ilta järjestettiin yhteistyössä Rovaniemen Dante Alighieri -yhdistyksen kanssa. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Pohjatuulen tarinoita, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Kirjaillija Enni Mustonen kertoi Pohjatuulen tarinoita –trilogian aloittavan ja Rovaniemelle sijoittuvan Lapinvuokko-kirjan taustoista. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Runonlausuntailta, Petäjäveden kunnankirjasto:

Eini Joutsijoki. Ilmoituksia oli lähinnä paikallislehdessä ja kunnan julkisilla ilmoitustauluilla.

Irenen lukuvinkit, Vantaan kaupunginkirjasto, Myyrmäki:

Ohjelmassa on kirjavinkkausta eri teemoilla, esimerkiksi oudot jutut (fantasiaa, kauhua, yms.), matkat, kuolema, seksi. Vinkattavana oli sekä kauno- että tietokirjallisuutta. Tilaisuudet oli suunnattu lukeville aikuisille. Lukupiiriä mainostettiin kirjastossa julisteilla ja infonäytöillä, asiakkaille jaettavilla flyereilla sekä paikallislehtien ilmaisilla meno-palstoilla.

Sanataidepajoja ja lukudiplomijuhla, Petäjäveden kunnankirjasto:

tapahtuma oli suunnattu koululaisille. Ilmoituksia oli lähinnä paikallislehdessä ja kunnan julkisilla ilmoitustauluilla.

Venäläisen kirjallisuuden ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Teatteriohjaaja Ahti Ahonen puhui aiheesta Venäläiset klassikot yhteiskunnan murroksessa. Tarjolla oli myös venäläistä teetä ja pientä syötävää. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Satuviikko, Porvoon kaupunginkirjasto:

satuviikolla järjestettiin satutuokio lastenkirjaston satuhuoneessa joka oli muutunut villiksi viidakoksi! Tapahtumassa luettiin viidakkoaiheisia satuja, laulettiin, leikittiin (esim. Leijonaa mä metsästän) ja ihmeteltiin huoneeseen kerättyjä viidakkojuttuja ja viidakkoääniä. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävä Satuviikko on suunnattu päiväkodeille, iltapäiväkerhoille ja perhepäivähoidossa oleville lapsille. Tarkoituksena on ennen kaikkea luoda pienille kävijöille positiivinen kuva kirjastosta. Tapahtumaa mainostettiin lähettämällä kutsu kaikkiin alueen päiväkoteihin, iltapäiväkerhoihin ja perhepäivähoidon johtajille. Lisäksi mainoksia oli kirjaston ovessa ja kotisivulla.

Sydänääniä, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Tapahtumassa oli esillä kirjanäyttelyitä (Lähesty lämmöllä (tietokirjallisuutta), Rakkautta (kaunokirjallisuutta), Taiteilijapareja (taidekirjoja, elämäkertoja)) ja lainattavia kirjapaketteja (joukossa kevyempää kirjallisuutta kuin klassikoitakin, runoja). Lukion puhe- ja ilmaisutaidon ryhmät kävivät esittämässä eri aikakausina eläneiden merkkihenkilöiden rakkauskirjeitä kokoelmasta Rakkaudella, Sinun sekä runoja ja tekstinpätkiä ulkomaisesta ja kotimaisesta kirjallisuudesta. Viikon ajan osastolla oli esillä Lyseonpuiston lukion oppilaiden kirjoittamia rakkausrunoja ja jaossa niistä toteutettuja kirjanmerkkejä. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Saima Harmaja -luento, Someron kaupunginkirjasto:

Kaikille avoin tilaisuus, jossa kirjallisuudentutkija ja kriitikko, filosofian tohtori Eija Komu kertoi Saima Harmajan elämästä ja tuotannosta. Mainoksia oli Somero-lehdessä, Facebookissa ja kauppojen ilmoitustauluilla. Kaupungin henkilökunnalle lähetettiin sähköpostitiedote tapahtumasta.

Kauhukirjasto, Teuvan kunnankirjasto:

Lapsille ja nuorille suunnatussa tapahtumassa kirjasto oli avoinna poikkeuksellisesti klo 21:30-22:30. Esillä oli kauhuteema käsitteleviä kirjoja ja elokuvia sekä kiellettyjen kirjojen näyttely. Kirjasto oli koristeltu teeman mukaisesti. Tapahtumaa mainostettiin kirjaston Internet-sivuilla ja ilmoitustauluilla sekä paikallislehdissä.

Kirjallisuusilta, Keiteleen kunnankirjasto:

Kouluneuvos ja kirjailija Kirsti Mäkisen luento vanhoista uskomuksista, suunnattu jokaiselle, joka ”jotka uskaltaa kuulla kummituksista ja maahisista...” Kirjanäyttelyssä esiteltiin Mäkisen tuotantoa. Mainoksia oli muun muassa lehdissä, Internetissä, Facebookissa, julkisissa tiloissa ja radiossa.

Mielikirjapäivän näyttely, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Aleksis Kiven päiväksi koottiin näyttely asiakkaiden suosikkikirjoista, -elokuvista ja -musiikista. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Kuoma etsii harrastusta –satunäytelmä, Lahden kaupunginkirjasto-
maakuntakirjasto:

Lastenosaston maskotit Kuoma Repolainen, Malla Mesikämmen ja Lempi Loikkeliini esiintyivät satunäytelmässä, joka sisälsi muun muassa lasten kanssa yhdessä tanssimista ja jumppaamista ja tietysti sadun. Lapsille suunnatut, kaikille avoimet esitykset olivat osa tapahtumaviikkoa, jonka tarkoituksena oli innostaa ihmisiä lainaamaan ja lukemaan kirjoja. Esityksiä mainostettiin paikallislehdessä, Facebookissa, kirjaston verkkosivuilla ja ilmoitustauluilla, sekä jakamalla flyereita.

Tarinatelttä, Raision kaupunginkirjasto:

Kirjaston aulassa kerrottiin kummitusjuttuja. Tapahtuma liittyi valtakunnalliseen Lukulampun valossa –tapahtumaan. Mainoksia oli ilmoitustauluilla ja infonäytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

4.2 Kirjastojen toiminnan ja palveluiden esittely

Ronja-kirjastoseikkailu, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Nelosluokkalaiset etsivät hopea-aarretta kirjastosta henkilökunnan ohjauksessa. Samalla lapset oppivat käyttämään kirjastoa. Kutsu aartenetsintään lähetettiin suoraan kouluille.

Taikuri Kirjanen –eskariseikkailu, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Taikuri Kirjasta esittävä lastenkirjastotyöstä vastaava virkailija esitteli esikoululaisille kirjastoa viihdyttään yleisöään välillä taikatempuilla. Tapahtumasta lähetettiin tiedotteet suoraan kouluille ja päiväkodeille.

Toimintatorstai, Joensuun seutukirjasto, Outokummun kirjasto:

Syyskuun alkupuolelta toukokuun alkuun säännöllisesti toistuvassa tapahtumassa kohderyhmänä ovat seniorit, työttömät ja muut aikuiset, jotka voivat osallistua aamupäivätapahtumaan. Syksyn ja kevään tapahtumilla on yhtenäinen teema, syksyllä ja keväällä omansa, ja teeman puitteissa joka torstaina oma ohjelma, esim. luento jostakin aiheesta, käsillä tekemistä ja askartelua, yhteislaulua, äänikirjojen kuuntelua omia käsitöitä tehden, ääneen luentaa tai kirjavinkkausta. Tilaisuudet ovat pääasiassa kirjaston tiloissa. Toimintatorstaiden järjestäminen alkoi hankkeena, jonka aikana suunniteltiin ja toteutettiin ikäihmisille suunnattua toimintaa. Toimintatorstaiden tarkoituksena on esitellä kirjaston kokoelmia ja palveluita, sekä tuoda tapahtumaan osallistujat kirjastoon. Toimintatorstaita mainostetaan kirjastossa esillä olevilla esitteillä, paikallislehdessä kirjaston tiedotuspalstalla, Joensuun seutukirjaston www-sivuilla ja Outokummun kaupungin kotisivuilla.

Teosteos, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Olli-PA & Funksons esittivät rumputeoksen soittiminaan kirjaston poistokirjallisuus. Tapahtuma oli osa Oulun Taiteiden yötä, ja sen tarkoituksena oli tuoda esille kirjaston kokoelmia. Organisointi- ja yhteistyökumppanina oli Illan Isäntä Oy/Lauri Salovaara, joka oli haastateltavan konsertista Huomenta Suomessa ja Radio Novassa saman päivän aamuna. Kirjasto mainosti tapahtumaa Facebookissa, verkkosivuilla ja mediatiedotteella.

Poistokirjojen myyntitempaus, Someron kaupunginkirjasto:

Poistokirjoja myyntiin ensimmäisenä päivänä Someron torilla, seuraavan viikon ajan kirjastossa. Tarkoituksena oli mainostaa kaupunkilaisille kirjaston toimintaa ja vähän kokoelmaakin samalla. Tempausta markkinoitiin Somero-lehdessä, Facebookissa, sähköpostilla Someron kaupungin henkilökunnalle sekä kauppajen ilmoitustauluilla.

PIKI-päivä, Nokian kaupunginkirjasto:

Pirkanmaan kirjastokimppa vietti 10-vuotisjuhlapäivä, jokainen kimpan kirjasto omalla tavallaan. Tapahtumassa esiteltiin verkkokirjastoa. Ohjelmassa oli tietokilpailu, jossa vastaukset piti etsiä verkosta. Nuorten kanssa tehtiin rintanappeja poistokirjoista. Tavoitteena oli markkinoida seutukirjastoa ja houkutella kirjastoon uusia asiakkaita. Mainoksia oli paikallislehdissä, Internetissä ja kirjaston ilmoitustauluilla.

4.3 Musiikki, teatteri, tanssi ja elokuvat

Lapintaika, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Rolf Virtasen konsertti oli suunnattu ikäihmisille. Mainoksia oli sanomalehdissä, kirjastossa ja Internetissä. Tapahtuman aikana kirjastossa oli esillä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta.

PerheKino, Raision kaupunginkirjasto:

PerheKino on kerran kuussa kokoontuva koko perheen elokuvakerho. Kerhoa mainostetaan ilmoitustauluilla ja kirjaston info-näytöillä, kirjaston, Vaski-

kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Kirjaston Kino ja IltaKino, Raision kaupunginkirjasto:

Aikuisille suunnatut elokuvakerhot kokoontuvat kerran kuukaudessa. Mainoksia on ilmoitustauluilla ja kirjaston info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Älppäri soikoon! Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Dj soitti vanhoja vinyylilevyjä kirjaston kokoelmista. Tarkoituksena oli tuoda esille kirjaston laajaa LP-levykerhoelmaa ja sieltä löytyviä helmiä. Musiikkiosaston asiakkaille, LP-levyharrastajille ja muillekin kiinnostuneille suunnatun tapahtuman paikkana oli musiikkiosaston iso kuunteluhuone, jossa oli jo valmiina tarvittavat laitteet. Tapahtumaa mainostettiin julisteilla kirjastojen ilmoitustauluilla, Internet-sivuilla, Facebookissa, mediatiedotteella ja lehtimainoksella.

Konsertteja, Petäjäveden kunnankirjasto:

Esiintymässä oli esimerkiksi Tohtori Orff kirjallisuusteemalla. Ilmoituksia oli lähinnä paikallislehdessä ja kunnan julkisilla ilmoitustauluilla.

Kirjasto on indie, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Indierockkonsertti oli Oulun seudun ammattikorkeakoulun kahden opiskelijan projektityö ja järjestettiin yhteistyössä ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelman ja opiskelijakunta OSAKO:n kanssa. OSAKO teki julisteet ja levitti niitä, lisäksi konserttia mainostettiin Facebookissa, kirjaston verkkosivuilla ja paikallismedioissa.

Turo's Hevi Geen Äijäjoul, Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

"Vaihtoehtoisen" joulukonsertin tarkoituksena oli tuoda esiin paikallista musiikkia, tuulettaa ihmisten pölyttyneitä käsityksiä kirjastosta, sekä erityisesti houkutella myös miehiä kirjastoon. Erityisenä kohderyhmänä olivatkin n. 18-45-vuotiaat miehet. Ennen konserttia yhtye vieraili musiikkiosastolla, jossa he valitsivat omia suosikkilevyjään uuteen suositteluhyllyyn. Konsertti oli markkinointikeino musiikkiosastolle, sen monipuoliselle kokoelmalle, sekä uudelle suositte-

luhyllylle. Konserttia mainostettiin julisteilla kirjastojen ilmoitustauluilla, Internet-sivuilla, Facebookissa, mediatiedotteella ja lehtimainoksella.

Isoisää lainaamassa, Someron kaupunginkirjasto:

Hämeen kuninkaallinen nukketeatteri esitti nukkenäytelmän *Isoisää lainaamassa*. Esitys oli suunnattu 5-9-vuotiaille ja sitä vanhemmille. Tapahtumaa mainostettiin paikallislehti Somerossa, sähköpostilla suoraan kouluille ja päiväkodeille, ilmoituksilla kirjastossa ja muissa julkisissa tiloissa, Someron kirjaston verkkosivuilla ja Facebook-sivulla.

Konsertti, Someron kaupunginkirjasto:

Turkulainen SenioriKulkuset -kuoro esiintyi kirjastolla. Konserttia mainostettiin kaksi kertaa Somero-lehdessä, kauppojen ilmoitustauluilla, Facebookissa sekä sähköposti-ilmoituksella kaupungin henkilökunnalle.

Katuteatteri Raja, Limingan kirjasto:

Kaikille kuntalaisille suunnattu tapahtuma järjestettiin kirjaston pihalla. Tapahtumaa mainostettiin alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuritoimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla ja julisteilla.

Kasakkanaiset Ukrainasta, Limingan kirjasto:

Ukrainalaiset kasakkanaiset tanssivat, soittivat ja lauloivat kirjaston aulassa. Mainoksia oli alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuritoimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla ja kirjaston ilmoitustauluilla.

Aleksi Delikouras ja mediabussi, Someron kaupunginkirjasto:

Aleksi Delikouras näytti tekemiään YouTube videoita, kertoi niiden taustoista, käsikirjoituksesta, kuvausprojekteista ja videoiden jälkityöstöstä. Muutamaa päivää myöhemmin Someron kaupunginkirjastoon tuli mediabussi, jossa 12 nuorta sai kokeilla omien videoiden tekemistä. Tapahtuman salainen tavoite oli luoda kirjallisuusinnostusta somerolaisille nuorille. Kirjastossa oli esillä uutta nuorten kirjallisuutta sekä mm. videointiin, valokuvaukseen ja käsikirjoittamiseen liittyvää tietokirjallisuutta. Molemmat tapahtumat oli suunnattu noin 13-18-vuotiaille. Tapahtumia mainostettiin yhdessä. Paikallislehdessä oli ennakkojuttu tapahtumis-

ta, lisäksi mainoksia oli kauppojen ilmoitustauluilla sekä Delikourasin Facebook-sivuilla. Markkinointi tehtiin yhteistyössä koulun ja Someron kulttuuri ry:n kanssa.

Ambienttia Hubblen väreissä, Raision kaupunginkirjasto:

Janne Hanhisuo esiintyi kirjaston Martinsalissa. Aikuistenosastolla oli samaan aikaan avaruusaiheinen aineistonäyttely. Konserttia mainostettiin ilmoitustauluilla ja info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Runon ja tanssin ilta, Joensuun seutukirjasto, Outokummun kirjasto:

Ohjelmassa oli kirjailija Vilja-Tuulia Huotarisen ja tanssija Satu Tuittilan tuottama nykytanssia ja runoutta yhdistävä esitys, jossa käytetään improvisaatiota. Esitys oli suunnattu kaikille tanssista ja runoista pitävälle, sekä Outokummun ammattiopiston tanssin opiskelijoille. Tapahtumasta oli tiedotteita kirjastossa, ilmoitus paikallislehden kirjaston tiedotuspalstalla, Joensuun seutukirjaston kotisivuilla ja Outokummun kaupungin kotisivuilla.

Runon ja musiikin ilta, 9.12.2011, Rovaniemen kaupunginkirjasto: Eila Enbuske lausui Edith Södergranin runoja ja Noemi Lehtonen esitti Chopinia. Mainoksia paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Satu- ja musiikkiesitys, Someron kaupunginkirjasto:

Mimi & Kuku esitti musiikkipitoisen sadun ja leikittivät lapsia esityksen lomassa. Esitys oli suunnattu alle kouluikäisille ja pienille koululaisille. Tapahtumaa mainostettiin paikallislehti Somerossa, sähköpostilla suoraan kouluille ja päiväkodeille, ilmoituksilla kirjastossa ja muissa julkisissa tiloissa, Someron kirjaston verkkosivuilla ja Facebook-sivulla.

Summer start 2012, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Nuorille suunnattu konsertissa soittajat olivat nuoria aloittelevia bändejä. Ideoijana ja järjestelyissä apuna toimi yläasteikäisten nuorten asiakasraati Toukat. Yhteistyökumppanina Lapin taidetoimikunta, joka järjesti tarvittavat äänentoisto-

laitteet. Tapahtumassa esiintyi viisi bändiä, yleisöä paikalla oli toistasataa. Yleisön ikäjakauma oli yläkouluikäisistä aikuisiin. Nuoret piirsivät mainoksen, joka monistettiin ja jota he kävivät liimamassa tolppiin ympäri kaupunkia, kouluille, kauppakeskuksiin ym. Lisäksi tapahtumaa mainostettiin kirjaston ja kaupungin Internet-sivuilla sekä Suur-Rovaniemen kulttuurielämän ja kirjaston Facebook-sivuilla. Kirjasto ja Toukat olivat myös toukokuussa paikallisen nuorisotalon Kevättriefissa esittelypöydän kanssa markkinoimassa sekä nuorten asiakasraatia että Summer Start –tapahtumaa.

Altin runoja ja musiikkia –ilta, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Paikallinen musikantti soitti harmonikkaa, ja hänen ystävänsä lausui hänen tekemiään runoja. Kahvitarjoilu. Tapahtuma oli suunnattu ikäihmisille. Mainoksia oli sanomalehdessä, kirjastossa ja Internetissä.

4.4 Lainan päivä ja Kirjan ja ruusun päivä

Lainan päivä, Teuvan kunnankirjasto:

Asiakkaat saivat palauttaa lainansa ilman sakkomaksua päivän ajan. Illalla oli kirjailijavieraana runoilija Arto Juurakko. Tapahtumaa mainostettiin kirjaston Internetsivuilla, paikallislehdessä, ilmoitustauluilla sekä kirjaston pihalla mainos-
taulussa.

Sanan paino, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Oulun vuoden 2011 taiteilija, tanssija Pirjo Yli-Maunula esitti Lainan päivän iltana tanssiteoksensa Sanan Paino eli kokoelman sooloimprovisaatioitaan. Tanssija toteutti myös asiakkaiden toiveita esittämällä heidän toivomiaan tekstejä. Esitystä mainostettiin mediatiedotteella, sekä Facebookissa ja kirjaston Internet-sivuilla.

Lainan päivä, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Ohjelmassa oli kirjavinkkausta eläkeläisille, vinkkaajana juuri eläkkeelle jäänyt virkailija. Lapsille esiintyi Siina ja Taikaradio. Lisäksi Lainan päivänä valittiin

vuoden lainaaja, ja kaikille oli tarjolla kakkukahvit. Tapahtumaa mainostettiin kirjastossa ja Internetissä.

Lainan päivä, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Lapin kirjastojen yhteinen Kirjava kirjasto –blogi ”avattiin”. Lainattavat kirjakassit, pidettiin esillä 14.2. saakka. Lainan päivänä lainattiin 30 kassia, kaiken kaikkiaan lainaan meni 60 kassia. Taidesiiven ystäväpäiväkorttien askartelutyöpajassa kävi 18 henkilöä. Mainoksia paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Espanjankielisen kirjallisuuden ilta, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Kirjan ja ruusun päivänä järjestetyssä tilaisuudessa Iris Teräs luennoi aiheesta ”Gabriel García Márquez – realismin mestari”. Ilta järjestettiin yhteistyössä Napapiirin Suomi-Espanja seuran kanssa. Mainoksia paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Kirjahyllyysi aarteet kierrätykseen - ”Kirja meille, ruusu teille”, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Kirjan ja ruusun päivänä saivat asiakkaat lahjoittaa omasta kirjahyllystään kirjastolle kokoelmasta puuttuvia kirjoja. Lahjoittajille jaettiin ruusuja ja hyvää mieltä. Lista puuttuvista kirjoista löytyi mm. kirjaston nettisivulta ja pääkirjaston Aalto-salista. Mainoksia paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Kirjan ja ruusun päivä, Porvoon kaupunginkirjasto:

Tapahtumassa oli esitelmöimässä Puutarhayhdistys ja Siirtolapuutarhayhdistys. Hyötykasveista ja puutarhanhoidosta kiinnostuneille jaettiin lisäksi käytännön vinkkejä hyötykasvien viljelyyn alan asiantuntijoilta. Esillä oli puutarhanhoitoon liittyvä aineistonäyttely. Tapahtuman sponsorina oli Plantagen, joka toi näytetuotteita asiakkaille jaettavaksi ilmaiseksi. Tapahtumaa mainostettiin lehdistö-

tiedotteella ja omalla julistemainoksella kirjastossa ja kaupoissa sekä kirjaston kotisivuilla.

4.5 Kädentaidot

Neulepiiri, Vantaan kaupunginkirjasto, Myyrmäki:

Kerran tai kaksi kertaa kuussa kokoontuvaa piiriä vetävä virkailija lukee ääneen novelleja tai muuta proosaa. Neulomisen lomassa keskustellaan luetusta, tai muusta mielenkiintoisesta aiheesta. Neulepiiri on suunnattu kirjallisuudesta ja käsitöistä kiinnostuneille aikuisille. Tarkoituksena on kevyesti vinkata ja samalla kertoa kirjaston palveluista. Piiriä mainostetaan kirjastossa julisteilla ja infonäytöllä sekä jakamalla flyereita. Vantaan sanomissa oli myös pieni juttu neulepiiristä

Käskori, Rasion kaupunginkirjasto:

Kerran kuussa kokoontuva käsityökerho. Jokaisella kokoontumisella on etukäteen päätetty teema. Käskorilla on myös omat blogisivut, joilla on esillä myös käsityö- ja askartelukirjojen uutuuksia. Käsityökerhoa mainostetaan ilmoitustauluilla ja kirjaston info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Vanhasta kirjasta uutta, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Tapahtumassa askarrettiin poistokirjoista paperikoristeita hiljattain eläkkeelle jääneen virkailijan johdolla. Tapahtuma oli suunnattu ikäihmisille, ja sitä mainostettiin kirjastossa, kauppojen ilmoitustauluilla ja Internetissä. Esillä oli aiheeseen liittyvää kirjallisuutta.

Kasseja poistokirjoista, Nokian kaupunginkirjasto:

Vanhoista poistetuista kirjoista syntyi asiakkaiden toimesta iltalaukkuja. Lisäksi kellastuneista sisäsivuista ommeltiin ompelukoneella ”lumipalloja” joulukuuseen tai muuten vain koristeiksi. Kaikille avoimella tapahtumalla haluttiin korostaa sitä, että kirjasto on mitä parhain kierrätyslaitos, joka ei haaskaa. Samalla halut-

tiin kutsua kirjastoon uusia asiakkaita. Mainoksia oli paikallislehdissä, Internetissä ja kirjaston ilmoitustauluilla.

Kädentaitoja kirjastossa, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Kolmella eri askartelukerralla kokeiltiin kangasmaalausta, decoupage-tekniikkaa ja huovutusta. Tilaisuudet olivat kaikille avoimia, ja niitä mainostettiin sanomalehdissä Internetissä ja paikallismainoksien. Tapahtuman aikana oli kirjastossa esillä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta.

Askarrellaan rintakoruja huovasta, Raision kaupunginkirjasto:

Askarteluilta järjestettiin kirjastosalissa. Mainoksia oli ilmoitustauluilla ja infonäytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

4.6 Muut tapahtumat

Sieni-ilta / Satoa metsästä, Pyhtään kunnankirjasto:

Vapaamuotoisessa keskustelutilaisuudessa paikallinen sieniharrastaja esittelee sieniä (vuonna 2012 oli mukana myös omenanviljelijä esittelemässä omenoita). Keskustelu voi rönsyillä myös muihin luonnon antimisiin. Kaikille kuntalaisille avoimessa tilaisuudessa oli tarjolla teetä ja sienipiirakkaa. Tapahtumaa mainostettiin mainosjulistilla kirjastossa ja kunnan ilmoitustauluilla, kirjaston Facebook-sivuilla, Internet-sivuilla sekä yhteistyökumppani Kotipaikka Pyhtää ry:n kautta.

Joulunavaus, Pyhtään kunnankirjasto:

Ohjelmassa on ollut muun muassa kirjaston joulukuusen koristelu, joulun tietokilpailu lapsille ja aikuisille, joulusta musiikkia, erilaista joulusta puuhaa, kuten piparien paistoa ja joulupallojen tuunausta. Tarjolla on glögiä, mehua ja piparia. Mainosjulisteita on kirjastossa ja kunnan ilmoitustauluilla, kirjaston Facebook- ja Internet-sivuilla sekä Pyhtäänlehdessä.

Kirjastotalon joulunavaus, Raision kaupunginkirjasto:

Joulunavaus on kirjaston ja liikunta- ja nuorisopalveluiden yhteinen vuosittainen tapahtuma, jonka ohjelmassa on ollut mm. esikouluikäisille satuilua, askartelua ja temppurata, joulupukin käynti osastoilla, jouluihin näytelmä ja Kauneimmat joululaulut –yhteislaulutapahtuma. Tapahtumaa on mainostettu ilmoitustauluilla ja kirjaston info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Lautapelikerho, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Alakouluikäisille suunnattu kerho on kokoontunut kirjastossa syksystä 2011 alkaen. Ohjaajana toimii kirjastovirkailija, pelattavana on kirjaston omia lautapelejä. Kerhoa on mainostettu kirjastossa ja kirjaston Internet-sivuilla.

XBOX-pelipäivä, Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Lapsille ja nuorille suunnatuissa pelituokioissa pelattiin ja jutusteltiin osallistujien kanssa. Samalla mainostettiin kirjaston kokoelmissa olevia pelejä. Pelipäivä järjestettiin neljä kertaa ja sitä mainostettiin kirjaston Internet-sivuilla, esitteillä ja lapsille jaettavilla flyereilla.

Exlibristen kiehtova maailma, Raision kaupunginkirjasto:

Exlibris Aboensis -yhdistyksen puheenjohtaja Tauno Piironen luennoi kirjaston Martinsalissa. Mainoksia oli ilmoitustauluilla ja info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Saharan kiviset aikakirjat, Juvan kirjasto:

Erkki Luoma-aho kertoi matkoistaan ja valokuvanäyttelystään.

Vapaaehtoisuus voimavarana - vanhusten viikko, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Marjatta Laineen piti Nettimuori-luennon senioreille. Rovaniemen seurakunnan ylläpitämä Helmikammari ja Rovaniemen Seudun Mielenterveysseura ry:n vapaaehtoistyönkeskus Neuvokas esittelivät toimintaansa. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdistä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Kirjasto kaamosta vastaan, Rovaniemen kaupunginkirjasto:

Tapahtumaan kuului useita tilaisuuksia, muun muassa Potpuri Jorma Etolle, jossa juhlistettiin kirjastonjohtaja Jorma Eton 80-vuotispäiviä. Tilaisuudessa muisteltiin yhteistä taivalta ja kuultiin runoesityksiä. Mainoksia oli paikallisradiossa, lehdissä, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa sekä kaupungin tapahtumasivustolla Internetissä. Kirjastossa oli esillä julisteita ja flyereita.

Valon päivä, Juvan kirjasto:

Ohjelmassa oli Gottlundin puistikon uusien Internet-sivujen avajaiset ja Sukkatanssit. Pirkko Heikkinen taidetoimikunnasta avasi sivut, paikalla oli myös Vesa Kontianen, ja tanssittamisesta vastasi Duo Päivi Ikona ja Keijo Penttinen.

Sarjakuvataiteilija Tiitu Takalo kirjastoauton mukana, Someron kaupunginkirjasto:

Tiitu Takalo esitteli kirjastoauton perjantai-asiakkaille ja yhden ala-asteen oppilaille sarjakuvien tekemistä ja omaa tuotantoaan. Mainontaa ei tarvittu, sillä vierailusta oli sovittu koulun kanssa, ja kirjastoauton asiakkaille vierailu haluttiin pitää yllätyksenä.

Liikuntaluento ja tuolijumppa, Harjavallan kaupunginkirjasto:

Tapahtuma oli suunnattu ikäihmisille, vetäjänä toimi fysioterapeutti. Kirjastossa oli esillä liikunta-aiheista kirjallisuutta. Tapahtumaa mainostettiin kirjastossa ja sanomalehdissä.

Game Över 5, Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Kaupungin Nuorisopalveluiden kanssa vuosittain järjestettävässä kokoperheen pelitapahtumassa peliseurat ja yritykset esittelevät pelejä ja pelikerhotoimintaa ja osallistujilla on mahdollisuus kokeilla ja pelata erilaisia pelejä korteista konsoleihin. Auditoriossa oli Reijo Salmisen vetämänä Thilia Thalia teatterivisa paikallisille teatterialan opiskelijoille ja teatteriammattilaisille, ja kirjastossa oli esillä retropelinäyttely sekä peliaiheista kirjallisuutta. Tapahtumalla haluttiin myös mainostaa kirjaston kokoelmissa olevia pelejä. Mainoksia oli kirjastojen ja nuorisotilojen ilmoitustauluilla, lehdissä ja muissa medioissa, kirjaston ja Nuorisopal-

veluiden verkkosivuilla ja Facebookissa. Lisäksi kaikissa kirjaston toimipisteissä jaettiin flyereita.

Sydän vahvaksi, Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto:

Lahden Terveyskioski ja Lahden liikuntapalvelut antoivat liikuntaohjeita sydämen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä auttoivat asiakkaita testaamaan sydämen nettilomakkeen avulla. Ravitsemusterapeutti kertoi ravinnon vaikutuksesta sydämen hyvinvointiin kirjaston auditoriossa. Kirjaston kokoelmaa esiteltiin aineistonäyttelyllä sekä jakamalla esitettä, johon oli kerätty kirjallisuusluettelo sydänaiheisesta materiaalista. Keski-ikäisille ja senioreille suunnattu tapahtuma oli sijoitettu pääkirjaston aulaan, jotta asiakkaat voivat ohi kulkiessaan myös asioida kirjastossa. Tilaisuutta mainostettiin paikallisessa sanomalehdessä, kirjaston Internet-sivuilla, Facebookissa sekä julisteilla kirjastossa ja kauppakeskuksen terveyskioskillä.

Peräkonttikirppis ja Äijä-tori, Ylöjärven kaupunginkirjasto, Kurun kirjasto:

Kirjastosta sai varata paikan kirppikselle (myyjällä käytössä yksi pysäköintiruu-tu, joka on ilmainen). Erittäin suosittu tapahtuma, yleisön pyynnöstä järjestämistä jatkettiin. Tapahtuma järjestettiin kirjaston pihalla kirjaston ollessa suljettu. Mainoksia oli kirjastossa ja kauppojen ilmoitustauluilla.

Uuden kirjaston avajaiset, Limingan kirjasto:

Ohjelmassa oli rumpumusiikkia ja taikurin näytös. Rumpuryhmä soitti kirjaston pihalla, taikuri esiintyi kirjaston sisällä aulassa. Tarjolla oli mehua ja pullaa. Tapahtumaa mainostettiin alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuritoimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla, julisteilla ja paikallislehdessä.

Taiteilua, Limingan kirjasto:

Koko kunnan yhteisessä tapahtumassa esiintyi kirjastossa lapsiperheille Lastenteatteri Turkoosi. Pelle Miljoona ja Kauko Röyhkä kertoivat kirjoistaan, soittivat ja lauloivat. Limingan torilla oli harrastajateatterin esitys. Lisäksi oli erilaisia muiden tahojen järjestämiä tapahtumia eri puolilla kuntaa. Kirjaston tapahtumia mainostettiin alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuri-

toimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla ja julisteilla varsinaisen Taitelua-tapahtuman mainonnan lisäksi.

Meidän Afrikkamme –kuukausi, Janakkalan kirjasto:

Tapahtuman aikana järjestettiin Afrikka-aiheinen satu- ja maalaustunti, Afrikka-aiheinen keskustelutilaisuus, jossa vieraina oli kongolaisia maahanmuuttajia, tansanialaisen ystävyyskunnan vieraita sekä Wilson Kirwan kaksi satutuntia 5-7- ja 8-10-vuotiaille. Kirjailija Elina Hirvonen kertoi tuotannostaan ja matkoistaan Afrikassa. Emma Nurmen taidenäyttelyssä kirjastossa koko kuukauden ajan oli esillä valokuvia Tansaniasta, tinga-tinga-maalausta, Tansaniassa painettuja kankaita, masai-heimon esineistöä. Lisäksi kirjastossa oli esillä Afrikka-aiheisia aineistonäyttelyitä. Paikallislehdessä oli kirjaston oma ennakkojuttu ja kaksi mainosta kirjaston vakiopalstalla, alueen lehdissä pieni juttu kirjailijavierailusta sekä kunkin lehden Tapahtuma-palstalla maininnat. Kahdelle radiokanavalle lähetettiin tapahtumatiedote. Mainoksia jaettiin kirjastolla, kouluilla ja päiväkodeilla. Satutunneista annettiin pieniä muistilappuja kirjastossa käyville lapsiperheille ja kirjailijavierailusta lähetettiin mainokset äidinkielenopettajille. Lisäksi mainoksia oli kotisivulla, Facebookissa, kunnan kotisivun tapahtumissa ja eräpäiväkuutissa.

Maailmanpyörä, Raision kaupunginkirjasto:

Maailmanpyörä oli monikulttuurisuustapahtuma kirjaston aulassa ja Martinsalissa. Tapahtumaa mainostettiin ilmoitustauluilla ja kirjaston info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Vanhusten viikko, Limingan kirjasto:

Ikäihmisille suunnatussa vanhustenviikon tapahtumassa kirjaston aiempi kirjastonjohtaja kertoi Limingan kirjaston historiasta ja koululaisluokka esitti musiikkiesityksen. Mainoksia tapahtumasta oli alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuritoimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla ja kirjaston ilmoitustauluilla. Lisäksi tapahtumaa markkinoitiin eläkeläisten ja vanhusten kerhoissa ja kokoontumisissa. Koko Vanhustenviikon ohjelma julkaistiin paikallislehdessä.

Minun elämäni, Raision kaupunginkirjasto:

Tarinankerrontaa eri kulttuureissa -ELY-projektiin liittyvä tapahtuma järjestettiin YHDESSÄ-yhdistyksen tiloissa. Tapahtumaa mainostettiin ilmoitustauluilla ja info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Nainen ja työ, Raision kaupunginkirjasto:

Naisten illassa oli vieraina toimittaja ja tietokirjailija Tuula Vainikainen ja psykologian professori Soili Keskinen Turun yliopistosta. Esillä oli aiheeseen liittyvä aineistonäyttely. Tapahtumaa mainostettiin ilmoitustauluilla ja info-näytöillä, kirjaston, Vaski-kirjastojen ja kaupungin Internet-sivuilla ja Facebookissa sekä paikallisissa medioissa.

Mennyt Nokia – Nokia 75 vuotta, Nokian kaupunginkirjasto:

Tapahtuma oli osa vanhustenviikon ohjelmaa, ja se oli avoin kaikille kiinnostuneille. Tapahtumassa näytettiin vanhoja dia-kuvia kaupungin historiasta. Mainoksia oli paikallislehdissä, Internetissä ja kirjaston ilmoitustauluilla.

Vaalipaneeli, Limingan kirjasto:

Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Koti maalla -hankkeen ja paikallislehti Rantalakeuden kanssa. Paneelissa oli edustajia kaikista Limingassa ehdokkaita asettaneista puolueista. Vaalipaneelin lisäksi illan päätteeksi kuulijat pystyivät kyselemään ja keskustelemaan ehdokkaiden kanssa pienissä ”kojuissa” kirjaston tiloissa. Tilaisuutta mainostettiin alueellisessa tapahtumakalenterissa, kirjaston, kunnan ja kulttuuritoimen Facebook-sivuilla, kirjaston Internetsivuilla ja ilmoitustauluilla sekä paikallislehdessä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Oheistapahtumienkirjo välillä oli yllättävän laaja. Myös tapahtumien monipuolisuus ja vaihtelevuus yksittäisten kirjastojen sisälläkin oli hyvin suuri, ja niiden järjestelyt olivat hyvä osoitus kirjastojen työntekijöiden luovuudesta. Tapahtumien markkinointia kirjastot sen sijaan voisivat kehittää. Paikallislehtien, kirjastojen ilmoitustaulujen, internet-sivujen ja Facebookin lisäksi kirjastoissa voisi kehittää erikoisempia ja monipuolisempia markkinointitapoja ja lisätä samalla kirjaston näkyvyyttä. Toisaalta resurssien vähyys ja henkilökunnan markkinointiosaamisen puute asettaa varmasti rajoituksia tehokkaampien kanavien ja keinojen kehittämiseksi. Myös tapahtumapaikkojen valinnassa voisi käyttää enemmän luovuutta. Kaupungin torille tai kävelykadulle viety poistokirjojen myynti tavoittaa varmasti enemmän ihmisiä kuin tiukasti kirjastossa pidetty tilaisuus, vaikka markkinointi olisi tehokastakin. Huonoiten kirjasto saa näkyvyyttä silloin, kun sekä mainokset, että itse tapahtuma pysyvät kirjaston seinien sisäpuolella. Sen sijaan aktiivinen esilletulo ja rohkea potentiaalistien asiakkaiden lähestyminen tuo näkyvyyttä ja luo kenties positiivisia mielikuvia kirjastosta, ja siten tuottaa uusia asiakassuhteita.

Kirjastoilla on tapahtumatuotannossa runsaasti yhteistyökumppaneita, mutta myös siinä voisi kenties olla aihetta näkökulman avartamiseen ja rohkeampiin ratkaisuihin. Kirjastojen hyvä maine puolueettomana ja tasapuolisena organisaationa voi rajoittaa yhteistyökumppaneiden valintaa, mutta turhalle varovaisuudelle ja arkuudelle tuskin on aihetta. Asettamista rajoituksista huolimatta puolueettomuus ja tasapuolisuus voivat myös antaa suojaa mahdollisista virhevalinnoista nousevaa kritiikkiä vastaan. Puolueettomuuden raja voi vaikuttaa häilyvältä ja epämääräiseltä, mutta jokainen sen ylitys auttaa määrittelemään tarkemmin, mikä on hyväksyttävää.

Monilla esitellyillä tapahtumilla ei ollut nimettyä kohderyhmää, mutta vastauksista huomasin hyvin, että kirjastot panostavat erityisen runsaasti lapsille ja nuorille suunnattuihin tapahtumiin. Tämä on luonnollista, sillä kirjastot haluavat innostaa

tulevaisuuden asiakkaita käymään kirjastossa ja luomaan heille positiivisia mielikuvia kirjastojen palveluista. Myös senioreille oli järjestetty paljon erilaisia tapahtumia, mutta kenties juuri heillä onkin enemmän aikaa käydä kirjastossa ja osallistua tapahtumiin, kuin työssäkäyvillä aikuisilla. On vaikea sanoa jäävätkö työssäkäyvät tai nuoret aikuiset kirjastoissa vähemmälle huomiolle vahingossa, vai johtuuko heille suunnattujen tapahtumien vähyys vain siitä, ettei niihin ole ollut tarpeeksi osallistujia. Oli kuinka tahansa, olisi kirjastojen mielestäni syytä kiinnittää huomionsa myös heihin. Nuoret aikuiset ja työikäiset eivät ehkä ole aktiivisimpia kirjaston käyttäjiä, eikä heiltä aina liikene aikaa osallistua kirjastojen järjestämiin tilaisuuksiin, mutta loppujen lopuksi juuri he veronmaksajina ylläpitävät kirjastoja. Potentiaalisina tulevaisuuden senioriasiakkaina he ovat myös huomion arvoisia, eikä kirjaston toiminnan markkinointia heille tule pitää vähemmän tärkeänä kuin lasten ja nuorten parissa tehtävää markkinointityötäkään.

Siitä huolimatta, että vain harvoilla kirjastoilla on palkkalistoillaan alan osaajia, vaikuttaa kirjastojen tapahtumatuotanto varsin vilkkaalta ja monipuoliselta. Kirjastojen vastauksia tutkiessani huomasin selvästi niistä läpi paistavan innostuksen. Tapahtumatuotannosta on tullut ainakin osalle henkilökunnasta todellinen sydämen asia, vaikka koulutusta tai osaamista olisikin niukasti. Toisinaan oli myös havaittavissa, ettei tapahtumia järjestetä pelkästään asiakkaiden, vaan samalla myös henkilökunnan iloksi ja virkistykseksi.

6 POHDINTA

Sopivan lähdeaineiston löytäminen tietoperustaa varten tuotti melkoisesti vaikeuksia. Kirjastojen roolista on kyllä kirjoitettu paljonkin, mutta miten seuloa paljosta kirjoitetusta käyttökelpoinen tieto? Ja jos kirjastojen roolista ja tehtävistä kertovaa aineistoa oli tarjolla jopa liikaakin, ei kirjastojen tapahtumatuotannosta ole kirjoitettu juuri mitään. Monissa kirjoissa ja artikkeleissa tapahtumia sivutaan kuin ohimennen, mutta varsinaisesti juuri oheistapahtumia käsittelevää aineistoa ei ole helposti saatavilla ainakaan suomeksi tai englanniksi.

Kartoituksen toteuttaminen kyselyn avulla oli opinnäytetyöprosessin alusta asti melko selkeää. Tärkeintä oli päättää miten kysely toteutettaisiin ja millaisia rajoja haluaisin vastaajille asettaa. Mietin sekä ajallista että määrällistä rajausta, mutta loppujen lopuksi katsoin parhaaksi jättää tilaa vastaajien omille mielipiteille ja harkinnalle. Kirjastot.fi-sivuston ammattikalenteri vaikutti toimivammalta ratkaisulta kyselyn toteuttamiseen kuin esimerkiksi sähköpostilla kirjastoille suoraan lähetetty kysely. Mikäli ammattikalenterin kautta vastauksia ei olisi tullut tarpeeksi, olisin voinut vielä hyödyntää suoraa sähköpostia kirjastoille lisäaineiston keräämiseksi.

Rajausten poisjättäminen kyselystä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Monet vastaajat olivat valinneet oman kirjastonsa tilaisuuksista mielestään parhaiten onnistuneet tai erikoisimmat. Työni tarkoitushan oli nimenomaan tarjota kirjastoille inspiraation lähde tapahtumien ideointiin ja suunnitteluun, joten mitä enemmän tavallisuudesta poikkeavia tapahtumia voisin työssäni esitellä sen parempi. Toisaalta kuitenkin olisin voinut ilmaista selkeämmin sen, että tärkeämpää työni kannalta olisi saada tarkkoja kuvauksia vaikka vain muutamasta tilaisuudesta, kuin vajaampia tietoja suuresta määrästä tapahtumia. Alun perin tarkoituksenani oli myös tutkia erityisesti tapahtumien aineistolähtöisyyttä ja niiden merkitystä kokoelmien esilletuomisessa. Kyselyssä en kuitenkaan painottanut tätä kysymystä mitenkään, ja vastaukset olivat sen mukaisia: suuressa osassa vastauksia kysymys aineistolähtöisyydestä oli sivuutettu kokonaan.

Vaikka sainkin lähdeaineistostani kasattua jonkinlaisia perusteluja kirjastojen tapahtumatuotannolle, olisin kaivannut vielä lisää vastaajien omia ajatuksia.

Vastausten runsaus oli kuitenkin iloinen yllätys, joskin esiteltujen tapahtumien läpikäyminen ja lajittelu oli odottamattoman työlästä ja aikaa vievää. Päänvai-
vaa aiheutti lisäksi se, mitä tapahtumia esittelisin työssäni tarkemmin ja missä muodossa. Satutunnit ja kirjailijavierailut olin jo aikaisemmin päättänyt sulkea esittelyn ulkopuolelle, mutta silti tapahtumia oli niin runsaasti, että kaikista olisi ollut mahdollista kirjoittaa. Sen tähden myös lukupiirit ja näyttelyt saivat jäädä, sillä nekin ovat useimmille kirjastoille melko tuttua toimintaa. Vaikka vastauksissa oli esitelty hyvinkin monia eri tapahtumia, ei tämän kartoituksen avulla voinut kuin vain raapaista pintaa Suomen yleisten kirjastojen monipuolisesta tapahtumatuotannosta. Lukuisia mielenkiintoisia tilaisuuksia jäi esittelemättä ja kirjaamatta ylös, mutta onneksi monista tapahtumista löytyy tietoja Internetistä.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuutena osoittautui paljon raskaammaksi kuin olin osannut odottaakaan. Vaikka tapahtumatuotanto ja tapahtumien järjestäminen kirjastoissa ovat aiheena kiinnostavia, ei motivaationi opinnäytetyön tekemiseen ollut kovin suuri alkuinnostuksen jälkeen. Monen vuoden opintojen jälkeen tuntui vain paljon mielekkäämmältä pyrkiä siirtymään suoraan työelämään ilman vaivalloista kirjoitustyötä. Myös lähdeaineiston vähyys vaikutti innostukseen ja hidasti työn etenemistä. Osittain huonon motivaation takia, osittain henkilökoh-
taisista syistä suunnittelemani aikataulu petti, ja työn valmistuminen vain venyi venymistään, mikä taas ei ollut omiaan nostamaan motivaatiota.

Vaikeuksista huolimatta kirjastojen tapahtumatuotantoon tutustuminen on kuitenkin ollut antoisa kokemus, joka on auttanut minua avartamaan näkökulmaani kirjastotyöhön ja rohkaissut luovaan hulluuteen. Erityisen innostavaa oli huomata miten pienemmissä kirjastoissa on saatu lähes ihmeitä aikaan vähällä rahalla ja pienen henkilökunnan voimin. Vaikka resursseja ei ehkä ole rajattomasti, ei mielikuvituksella ole rajoja.

LÄHTEET

Almgren, Päivi & Jokitalo, Päivi. 2010. Kirjasto 2011: vaikutteita maailmalta. Helsinki: Avain.

Berndtson, Maija. 9.5.2011. Malmön avulla Espooseen. Hakupäivä 3.4.2013. <http://www.kirjastot.fi/fi-fi/blogit/maija-berndtson/malmon-avulla-espooseen-ja-uusiin-ajatuksiin?p=4>.

Blad, Romerikes. 2010. Literature festival. Scandinavian Public Library Quarterly 43 (4), 27.

Brophy, Peter. 2007. The Library in the Twenty-First Century. 2. uudistettu painos. Lontoo: Facet Publishing.

Boughey, Alan & Cooper, Mike. 2010. Public libraries: political vision versus public demand? Aslib Proceedings 62 (2), 175-201.

Buckinghamshire County Council. 2013a. Council events. Hakupäivä 4.2.2013. <http://apps1.buckscc.gov.uk/eforms2005/events/elist.aspx?oid=49>.

Buckinghamshire County Council. 2013b. Micklefield Library: Mad Hatters. Hakupäivä 4.2.2013. <http://apps1.buckscc.gov.uk/eforms2005/events/edetails.aspx?ev=94593>.

Forshaga. 2013. Välkommen till biblioteken i Forshaga kommun! Hakupäivä 4.2.2013. <http://www.bibliotekvarmland.se/web/arena/forshaga>.

Holmberg, Kim, Huvila, Isto, Kronqvist-Berg, Maria, Nivankoski, Outi & Widén-Wulff, Gunilla. 2009. Kirjasto 2.0: muuttuva osallistumisen kulttuuri. Helsinki: BTJ Kustannus.

Kirjastolaki 4.12.1998/904.

Kirjastot.fi. 2010. Kouvolan Dekkaripäivät 11.–12.6.2010. Hakupäivä 6.5.2013. <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/kirjallisuus/ajankohtaista/arkisto/tiedote/?groupId=18ba6a29-0c5d-4a10-8016-69deebc5ca0b&announcementId=d3c11fa8-1568-4a77-bb65-bcef1016a281>.

Kirjastot.fi. 2011. Yleisten Kirjastojen Hankerekisteri: Biisinikkareiden demobileet. Hakupäivä 2.5.2013 <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/biisinikkareiden-demobileet>.

Kirjastot.fi. 2012. Yleisten Kirjastojen Hankerekisteri: Elämysreiteillä: Espoon uuden kirjastoauton tapahtumareitit. Hakupäivä 2.5.2013 <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/el%C3%A4mysreiteill%C3%A4-espoon-uuden-kirjastoauton-tapahtumareitit>.

Kirjastot.fi. 2013. Yleisten Kirjastojen Hankerekisteri: Hankerekisterin määrittely. Hakupäivä 2.5.2013 <http://hankkeet.kirjastot.fi/ohjeita/hankerekisterin-m%C3%A4%C3%A4rittely>.

Kouvolan Dekkaripäivät. 2013. Dekkaripäivät. Hakupäivä 6.5.2013 <http://www.dekkaripaivat.fi/dekkarihistoriikki>.

Lerche, Anette. 2009. Modeshow på biblioteket. Hakupäivä 11.2.2013. http://perspektiv.bf.dk/Nyheder_BPR/2009/ModeshowPaaBiblioteket.

Malmö stad. 2013a. Musik i vår. Hakupäivä 4.2.2013. <http://www.malmo.se/Medborgare/Biblioteken/Vara-bibliotek/Stadsbiblioteket/Program/Musik-i-var.html#konsertermedMalmokulturskola>.

Malmö stad. 2013b. Hungerspelkväll. Hakupäivä 4.2.2013. <http://www.malmo.se/Medborgare/Biblioteken/Vara-bibliotek/Bellevuegardsbiblioteket/Barn-och-Unga/Hungerspelen2013.html>.

Moyer, L.S. 2005. Library funding in a budget-cut world. *The Bottom Line: Managing Library Finances* 18 (3), 112 – 115.

Opetusministeriö. 2009. Opetusministeriön kirjastopolitiikka 2015. Yleiset kirjastot. Kansalliset strategiset painoalueet. Opetusministeriön julkaisuja 2009:32.

Ranganathan, Shiyali Ramamrita. 1989. *The Five Laws of Library Science*. 2. painos. Bangalore: Sarada Ranganathan Endowment for Library Science.

Ristikartano, Veera & Virrankoski, Antti (toim.). 2011. *Eräpäivä! Voimasanoja kirjastosta*. Helsinki: Avain.

Rooney-Browne, Christine. 2008. Changing the way we look at libraries?: An evaluation of East Renfrewshire's Look at Libraries festival. *Library Review* 57 (1), 50 – 66.

Serola, Sami & Vakkari, Pertti. 2011. Yleinen kirjasto kuntalaisten toimissa: Tutkimus kirjastojen hyödyistä kuntalaisten arkielämässä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:21.

Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2013. Hakupäivä 2.5.2013 <http://tilastot.kirjastot.fi/>.

The Public Library Service: IFLA/UNESCO Guidelines for Development. 2001. IFLA Publications 97. München: K. G. Saur.

Tuomi, Pirjo. 2010. Kirjastorokkia 20 vuotta - Paluu juurille. Teoksessa Pappien harrastuksesta moderniksi kirjastoksi: Rovaniemen kaupunginkirjasto 150 vuotta, 135-143. Hakupäivä 2.5.2013 <http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=0c76ca88-d54f-48ec-aaa8-1a9af3aa4b0c>.

Yleisten kirjastojen neuvosto. 2010. Yleisten kirjastojen neuvoston strategia 2011-2016. Hakupäivä 4.12.2012 <http://www.kirjastot.fi/File/aca26e87-a1eb-4925-8c56-0491d5751bcf/Ykn-strategia-kirjastoversio-fin.pdf>.

Hyvä kirjastolainen,

olen OAMK:n kirjastoalan opiskelija, ja teen opinnäytetyötä kirjastojen järjestämisestä tapahtumista. Tarkoituksena on kartoittaa suomalaisten kirjastojen järjestämiä tapahtumia mahdollisimman kattavasti, ja tarjota siten ideoita ja vinkkejä kirjastoille oheistapahtumien järjestämiseen. Sisällytän työhöni vain kirjastojen itsensä järjestämät tapahtumat.

Jos haluatte ojentaa auttavan käden ja osallistua kartoitukseen, kertokaa oman kirjastonne tapahtumista

1. tapahtuman nimi
2. ajankohta
3. kohderyhmä (jos oli)
4. kuvaus tapahtuman sisällöstä
5. miten tapahtumaa mainostettiin
6. tapahtuman paikka (kirjastossa vai kirjaston ulkopuolella) ja
7. oliko tapahtuman tarkoituksena tuoda esille kirjastonne kokoelmia.

Kertokaa niin monista tapahtumista kuin haluatte.

Lähetäkää vastauksenne sähköpostilla osoitteeseen kirjastojentapahtumat(at)gmail.com.

Vastausaikaa on 15.10. saakka, mutta toki olen iloinen myös sen jälkeen tulleista vastauksista. Jos haluatte, että kirjastonne nimeä ei mainita opinnäytetyöni raportissa, kertokaa siitä. Vastaaajan nimeä ei mainita.

Kartoituksen tulokset ovat aikanaan luettavissa ammattikorkeakoulujen Theseus-tietokannassa.

Syksyterveisin,

Anna Niemi

Työn ohjaajana toimii Pirjo Tuomi.